

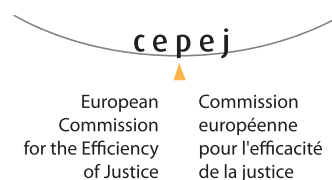
მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპული კომისია (CEPEJ)

ინსტრუმენტთა კრებული კიბერმართლმსაჯულებისთვის
საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობაზე სახელმძღვანელო
მითითებების შესასრულებლად

მიღებული CEPEJ-ის 32-ე პლენარულ სხდომაზე
2019 წლის 13 და 14 ივნისს

Translation co-funded
by the European Union

მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპული კომისია (CEPEJ)

სახელმძღვანელო მითითებები კიბერმართლმსაჯულებისთვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობაზე

მოქმედი ინსტრუმენტების ინვენტარიზაცია და კარგი
პრაქტიკის მიმოხილვა

მიღებული CEPEJ-ის 32-ე პლენარულ სხდომაზე
2019 წლის 13 და 14 ივნისს

ევროპის საბჭო

ინგლისური გამოცემა:

Toolkit for supporting the implementation of the Guidelines on how to drive change towards Cyberjustice

ფრანგული გამოცემა:

Boîte à outils pour soutenir la mise en oeuvre des Lignes Directrices sur la conduite du changement vers la cyberjustice

ტექსტი შექმნილია და გამოიყენება ევროპის საბჭოს ნებართვით.

მოცემული დოკუმენტი გამოქვეყნდა ევროპის საბჭოსთან შეთანხმებით, მაგრამ მასზე სრულად პასუხისმგებელია მთარგმნელი.

თარგმანი მომზადდა და იბეჭდება ევროპის საბჭოს პროექტის „სასამართლო სისტემის ანგარიშვალდებულებისა და ეფექტიანობის გაუმჯობესება და ადვოკატთა პროფესიონალიზმის ამაღლება საქართველოში“ - ფარგლებში, რომელიც თანადაფინანსებულია ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს მიერ, „პარტნიორობა კარგი მმართველობისათვის“ (PGGI) ფარგლებში. მის შინაარსზე პასუხისმგებლობა ეკისრება მხოლოდ ევროპის საბჭოს და იგი შეიძლება არ ასახავდეს ევროკავშირის შეხედულებებს.

(500 სიტყვამდე) ამონაწერთა გამრავლება დასაშვებია გარდა კომერციული მიზნებისა, თუ დაცულია ტექსტის მთლიანობა, ამონაწერი არ გამოიყენება კონტექსტის მიღმა, არ იძლევა არასრულ ინფორმაციას ან სხვაგვარად არ შეჰყავს მკითხველი შეცდომაში ტექსტის ბუნების, მოცულობის ან შინაარსის მიხედვით. ორიგინალი ტექსტი ყოველთვის უნდა იყოს მითითებული შემდეგნაირად: „© ევროპის საბჭო, გამოცემის წელი“. ყველა სხვა თხოვნა, რომელიც ეხება დოკუმენტის მთლიანად ან ნაწილის გამრავლებას/თარგმნას, უნდა გაეგზავნოს ევროპის საბჭოს კომუნიკაციების დირექტორატს (F-67075 Strasbourg Cedex ან publishing@coe.int).

ყველა თხოვნა, რომელიც ეხება ამ დოკუმენტის ან მისი რომელიმე ნაწილის ხელახლა გამოქვეყნებას ან თარგმნას, უნდა მიემართოს კომუნიკაციის დირექტორატს (publishing@coe.int). დოკუმენტთან დაკავშირებული ყველა სხვა კორექტირება უნდა გაეგზავნოს მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპულ კომისიას (CEPEJ) cepej@coe.int

ყდა და დიზაინი: დოკუმენტების და პუბლიკაციების წარმოების დეპარტამენტი (SPDP), ევროპის საბჭო

ფოტო: Shutterstock

წინამდებარე გამოცემა არ არის რედაქტირებული დოკუმენტების და პუბლიკაციების წარმოების დეპარტამენტის (SPDP) მიერ, ბეჭდვითი და გრაფიკული შეცდომების შესწორების მიზნით.

ევროპის საბჭოს გამომცემლობა

F-67075 Strasbourg Cedex

<http://book.coe.int> © ევროპის საბჭო, 2022 წლის ნოემბერი. ყველა უფლება დაცულია. ლიცენზირებულია ევროკავშირისთვის პირობებით

სარჩევი

წინასიტყვაობა.....	5
ინსტრუმენტი #1 - კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობის ძირითადი სახელმძღვანელო მითითებები და პრინციპები.....	7
შესავალი	7
I. ზოგადი პრინციპები.....	7
II. განსაზღვრეთ მკაფიო ამოცანები, ტექნიკური საკითხების გაუთვალისწინებლად	8
III. გაითვალისწინეთ ძირითადი კრიტერიუმები, რომლებიც ხელს უწყობს ინფორმაციული ტექნოლოგიების შეუფერხებელ ამოქმედებას	9
IV. გამოყავით პროექტის მიზნების შესაბამისი რესურსები	9
V. მომავალი მომხმარებლები აქტიურად ჩართეთ ინსტრუმენტთა შემუშავების პროცესში, პროექტის არსებობის მანძილზე.....	10
VI. ინფორმაციული ტექნოლოგიის ამოქმედების პოლიტიკა შეიმუშავეთ ყველა დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით.....	11
VII. პროექტის მართვის კულტურიდან ინოვაციისადმი პრაქტიკულ მიდგომამდე .	12
ინსტრუმენტი #2 - ინფორმაციული ტექნოლოგიების (IT) სტრატეგიის შექმნა და მართვა მართლმსაჯულების სისტემაში	13
შესავალი	13
1. IT სტრატეგიის სამიზნე და სამოქმედო სფეროები.....	14
1.1 სამიზნე სფერო	14
1.2 სამოქმედო სფერო	15
2. სტრატეგიაში გამოავლინეთ და შეაფასეთ IT სისტემების მოსალოდნელი შედეგები (საჭიროებების მიხედვით)	15
2.1 ამოცანები განსაზღვრეთ საჭიროებების მიხედვით	15
2.2 თქვენი ინვესტიციების პრიორიტეტიზაცია გარკვეული მიზნების მისაღწევად, გავლენის/ღირებულების ანალიზის საფუძველზე	16
3. მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული კონკრეტული ვითარების შესაბამისად განსაზღვრეთ სტრატეგიაში გასათვალისწინებელი სხვადასხვა IT აპლიკაციის სტატუსი.....	18
4. კომპიუტერული პროგრამის სახეობები (წინამდებარე ნაწილის მიზანია დაინტერესებულ მხარეთა დახმარება იმ კომპიუტერული პროგრამების კატეგორიზაციაში, რომლებშიც იდება ინვესტიცია)	19
5. ტექნიკური სტანდარტები, რომლებსაც IT სტრატეგია უნდა ადგენდეს	20
6. IT არქიტექტურა	22
7. IT უსაფრთხოება და მონაცემთა დაცვა.....	25
8. IT სერვისები	26
9. პროექტის მართვა.....	27
10. სტრატეგიის განხორციელება	29
ინსტრუმენტი #3 - მონახაზი საქმის მართვის სისტემის შესაქმნელად, რომელიც მომხმარებლებს ემსახურება.....	31
დოკუმენტის მიზანი	31

1. ზომები, რომლებიც უნდა მიიღოს CMS-თან დაკავშირებულ რაიმე ქმედებამდე	32
1.1 ძველი CMS-ის ახლით ჩანაცვლება	32
1.2 განსაზღვრეთ იმ სეზონების მოკვევადიანი და გიძვევადიანი მიზნები, რომელთა შეთავაზებასაც გეგმავთ სასამართლოს ახალი CMS-ით მოსახვებზე მომხმარებლისთვის	32
1.3 შეისწავლეთ სასამართლო გახეშო და გამოავლინეთ ის ინსტიტუციური პაჩნიოები, რომლებიც მონაწილეობას მიიღებენ ახალი CMS სისტემის შექმნასა და დანეგვაში	33
1.4 განსაზღვრეთ თქვენი ბიუჯეტის შესაძლებლობა, ხედვისაწვდომი ფინანსური ხელსახები და ეკონომიკური შეზღუდვები, რომლებიც გასათვალისწინებელია CMS-ის ხანგძლივი ფუნქციონირებისთვის	33
1.5 ოჩგანიზაციაში ცვლილებების განხორციელებამდე, საჭიროებისამებ მიმოიხილეთ ახლებური საკანონმდებლო ჩაჩრო და შეაფასეთ თქვენი შესაძლებლობა მისი ჩეფოჩმის მხიივ	33
1.6 დააგინეთ ძიხითადი ოჩიენგაციები, რომლებიც განსაზღვრავს თქვენს სამუშაოს მომდევნო წლების განმავლობაში	33
2. ახალი CMS-ის შექმნისას გასათვალისწინებელი ნაბიჯები	34
2.1 გამოავლინეთ საქმის განხილვის ან სასამართლოს აქტივობის სფეხო, საიდანაც დაიწყებთ და შემდგომ სხვებიც მიჰყვებიან. ზუსტად განსაზღვრეთ თითოეული სფერო და მათი საბოლოო მდგომარეობა.	34
2.2 შექმენით ინფორმაციის ნაკადის სრულყოფილად მოძრაობის ცხრილი სასამართლოს საქმიანობის შესაბამის სფეროებში, ინფორმაციის გაცვლის პროცესის რუკის შესადგენად. კონცეფციის მტკიცებულების (proof of concept) სახით, დაიწყეთ „უმცირესი საერთო ჯერადით“ მანამ, სანამ თავისებურებებზე გადახვალთ.	34
2.3 გამოიყენეთ პროცედურული ჩარჩო, რომლითაც უზრუნველყოფილია ინფორმაციაზე წვდომა; ასევე, ნებადართული ან სავალდებულოა ზომების მიღება თითოეული ნაბიჯისა და აქტორის შემთხვევაში. დარწმუნდით, რომ აღნიშნული ორი ასპექტის კომბინაცია შეესაბამება ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით დაცული სამართლიანი სასამართლოს უფლების პრინციპებსა და დებულებებს.	35
2.4 შეაფასეთ სასამართლოს გარემოში ინფორმაციის მოძრაობის კუთხით არსებული მდგომარეობა; მოახდინეთ იმ მეთოდების, პრაქტიკისა და ინსტრუმენტების ინვენტარიზაცია, რომლებიც ხელს უწყობს ინფორმაციის გაზიარებას (იქნება ეს ელექტრონიკური, ქალაქზე დაფუძნებული, თუ აჩაფოჩმადუხი) თითოეული პიოფესიური ოჩგანიზაციის ან განყოფილების შემთხვევაში, ხათა გამოავლინოთ შეუსაბამობები ახლებურ და იდეადუხ სიგუაციას შოჩის.	35
3. ახალი CMS სისტემის დანერგვისას გასათვალისწინებელი ნაბიჯები	36
3.1 თქვენი ხედვის საფუძველზე - თუ ოგოჩ უქეხს მხახ ინფოჩმაცია სპეციადისგთა საქმიანობასა და სხვადასხვა მომხმარებლისთვის მიწოდებულ სერვისებს - გამოავლინეთ CMS-ის ძირითადი ფუნქციები, რომელთა საფუძველზეც განისაზღვრება სასამართლოს ორგანიზაციული სტრუქტურა. ...	36
3.2 გამოსცადეთ სისტემა რეალურ პირობებში, საპილოტე CMS-ის გამოყენებით, და გაითვალისწინეთ მისი შედეგები	36
3.3 თქვენს ხედმდვანელობას წახეფგინეთ სხუდი ანგაჩიში, CMS-ის ფაჩთო მასშტაბით ამოქმედებაზე გადაწყვეტილების მისაღებად	37

ინსტრუმენტი #4 - იმ ნაბიჯებისა და ქმედებების საკონტროლო ჩამონათვალი, რომლებიც უნდა განხორციელდეს მართლმსაჯულების სისტემაში IT პროექტის დიზაინის შექმნის, შეუშავებისა და დანერგვის დროს 38

ინსტრუმენტი #5 - IT პროექტების შეფასების რეკომენდებული ცხრილი 50

წინასიტყვაობა

მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპული კომისიის (CEPEJ) „სახელმძღვანელო მითითებები კიბერმართლმსაჯულებისთვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობაზე“ მიღებულია 2016 წლის დეკემბერში. დოკუმენტი მიზნად ისახავდა ბოლო დროს ევროპის სასამართლო სისტემებში ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ICT) დანერგვის კრიტიკულ შეფასებას. ამით CEPEJ-ის სურდა, ხელი შეეწყოს იმ ძირითად პრინციპებზე დისკუსიისთვის, რომლითაც სახელმწიფოებმა უნდა იხელმძღვანელონ მართლმსაჯულებაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვისას; ასევე, ხაზი გაესვა იმ ძირითადი პრობლემებისთვის, რომლებსაც გადაწყვეტილების მიმღები პირები აწყდებიან ამ მხრივ. პრობლემებზე ყურადღებას ამახვილებს სახელმძღვანელო მითითებების მე-2 ნაწილი: მასში ხაზგასმით არის აღნიშნული, რომ სასამართლო სისტემის მუშაობის გასაუმჯობესებლად, ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარებას უნდა ითვალისწინებდეს ზოგადი სტრატეგიული მიდგომა; ეს ნაწილი მიმოიხილავს ევროპაში ICT პროექტების განხორციელების პრაქტიკულ გამოცდილებასაც. ამრიგად, სახელმძღვანელო მითითებების ერთ-ერთი ძირითადი ამოცანაა, სახელმწიფოთა მხარდაჭერა კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებების მართვაში და მასთან დაკავშირებული გამოწვევების დაძლევისას.

CEPEJ-ის თანამშრომლობის პროგრამებში ამ სფეროს მხარდაჭერაზე მზარდი მოთხოვნის გათვალისწინებით, კომისიამ გადაწყვიტა, შემუშავებინა ინსტრუმენტთა კრებული, რომელიც დაეხმარება სახელმძღვანელო მითითებების შესრულებას კიბერმართლმსაჯულებისთვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობაზე. **ეს დოკუმენტი პრაქტიკული ინსტრუმენტია გადაწყვეტილების მიმღები თუ სხვა პირებისთვის, რომლებიც ჩართულნი არიან CEPEJ-ის თანამშრომლობის აქტივობებში.** მასში წარმოდგენილია:

- კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობის სახელმძღვანელო მითითებების მიმოხილვა;
- მართლმსაჯულების სისტემაში IT სტრატეგიის შექმნისა და მართვის საგზაო რუკა;
- საქმის მართვის სისტემის (CMS) ძირითადი მონახაზი მომხმარებლის პერსპექტივიდან;
- იმ ნაბიჯებისა და ქმედებების საკონტროლო ჩამონათვალი, რომლებიც უნდა განხორციელდეს მართლმსაჯულების სისტემაში IT პროექტის შემუშავებისა და დანერგვისას;
- IT პროექტის სხვადასხვა განზომილების შეფასების ცხრილი.

აღნიშნულ დოკუმენტებს ერთი მიზანი აერთიანებს - გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა დახმარება, რათა ეფექტიანად მართონ ციფრული ტრანსფორმაციის პროცესი მართლმსაჯულების სექტორში. დოკუმენტები (i) ხელს უწყობს იმ პრინციპებისა და ნაბიჯების გააზრებას, რომლებიც დეტალურად არის წარმოდგენილი სახელმძღვანელო მითითებებში; (ii) მკაფიოდ უსვამს ხაზს ღონისძიებებს, რომლებიც გადაწყვეტილების მიმღებმა პირებმა უნდა გაატარონ IT პროექტის დანერგვისას; და (iii) ადვილად ავლენს ამ მხრივ არსებულ ხარვეზებსა და/ან განსახორციელებელ ქმედებებს. დამატებით, დოკუმენტები, რომლებიც შეეხება მართლმსაჯულების სფეროში ინფორმაციული სისტემების მართვის სტრატეგიასა და საქმის მართვის სისტემებს (CMS), მიზნად ისახავს გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა დახმარებას ამ სამ სპეციფიკურ სფეროში არსებულ გამოწვევათა დაძლევაში.

ინსტრუმენტთა კრებული შემუშავდა ოპერაციული საჭიროებების გათვალისწინებით. შესაბამისად, მოსალოდნელია, რომ ის დროთა განმავლობაში განვითარდეს CEPEJ-ის ექსპერტთა მიერ შეტანილი წვლილის საფუძველზე, რომელიც გაითვალისწინებს ახალ ინფორმაციას ამ სფეროში, ასევე, თანამშრომლობის პროგრამების ფარგლებში გამოვლენილ საჭიროებებს. ამრიგად, ინსტრუმენტთა კრებულს პერიოდულად გადახედავენ და გაამდიდრებენ მართლმსაჯულების ხარისხის სამუშაო ჯგუფისა და CEPEJ-ის ექსპერტები.

ინსტრუმენტი #1 - კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობის ძირითადი სახელმძღვანელო მითითებები და პრინციპები

წინამდებარე დოკუმენტი მოკლედ მიმოიხილავს CEPEJ-ის სახელმძღვანელო მითითებებს კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობაზე.

შესავალი

1. ცვლილებების ხელშეწყობა პოლიტიკის წარმატების/წარუმატებლობის განმსაზღვრელი ძირითადი ფაქტორია, როდესაც საქმე ეხება ინფორმაციული სისტემების შემუშავებასა და განხორციელებას (სახელმძღვანელო მითითებები, § 66);
2. რეკომენდებულია, რომ კიბერმართლმსაჯულებისათვის საჭირო ცვლილებათა ხელშეწყობა, გადანაცვლებების მიმღებმა პირებმა გაითვალისწინონ შემდეგი 7 პრინციპი,¹ რომლებიც ეფუძნება ევროპაში ინფორმაციული ტექნოლოგიის (IT) პროექტთა განხორციელებით მიღებულ გამოცდილებას.

I. ზოგადი პრინციპები

A. მართლმსაჯულების ხარისხის გაუმჯობესება, როგორც კიბერმართლმსაჯულების ამოქმედების ძირითადი მამოძრავებელი

1. სასამართლო სისტემების ეფექტიანობისა და ქმედუნარიანობის გაუმჯობესება, დღესდღეობით, კიბერმართლმსაჯულების დანერგვის ძირითადი მიზანია. ამავდროულად, მნიშვნელოვანია, რომ **კიბერმართლმსაჯულების დანერგვა ითვალისწინებდეს როგორც ხარისხის მაღალ სტანდარტებს მართლმსაჯულების სფეროში, ისე ამ სისტემაში მომუშავე სპეციალისტებისა და მომხმარებლების მოლოდინებსა და საჭიროებებს** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 3 და 71).
2. **ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვა არის არა საბოლოო მიზანი, არამედ** გადანაცვლებების მიმღებ პირთა, სპეციალისტთა და სამართალწარმოების მხარეთა **ხელმისაწვდომი საშუალება მართლმსაჯულების სისტემის მუშაობის გასაუმჯობესებლად** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 3 და 71). ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვის პროცესი უნდა ქმნიდეს გარკვეული რეფორმების განხორციელების შესაძლებლობას მართლმსაჯულების სისტემის სასარგებლოდ (ორგანიზაციული სტრუქტურა, სასამართლოების განლაგების რუკა, გამარტივებული პროცედურები და ა.შ.). მასზე არ უნდა განხორციელდეს ზეწოლა შიდა დეპარტამენტების (რომელთა ძირითადი საზრუნავია ხარჯების შემცირება) ან კომპიუტერული მოწყობილობებისა თუ პროგრამების შემქმნელი კომპანიების მხრიდან, რომლებიც ახალ ბიზნესშესაძლებლობებს ეძებენ (სახელმძღვანელო მითითებები, § 71). **IT უნდა იყოს სასამართლოს მოდერნიზებისა და მართლმსაჯულების ხარისხის გაუმჯობესების ზოგადი სტრატეგიის ნაწილი**, რომელიც ფორმულირებულია მკაფიო, გაზომვადი და შემოწმებადი მიზნების საფუძველზე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 79).
3. გადანაცვლებების მიმღები პირები უნდა დაფიქრდნენ, თუ რამდენად აკმაყოფილებს საჯარო ინტერესსა და მართლმსაჯულების ხარისხის გაუმჯობესების ინტერესს **ამ სისტემის მოდერნიზების მოთხოვნა, რომელიც მომდინარეობს IT ინდუსტრიისა და საზოგადოებისგან** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 69). ასევე **მნიშვნელოვანია ყოველდღიური ტექნოლოგიური აპლიკაციებისგან დისტანცირება** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 70).

¹ „კიბერმართლმსაჯულება“ მოიცავს ყველა იმ სიტუაციას, სადაც ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება დავების გადანაცვლების პროცესის ნაწილია (სახელმძღვანელო მითითებები, § 2)

B. მართლმსაჯულების საჭიროებებზე მორგებული მიდგომა კიბერმართლმსაჯულების დანერგვის პროცესში

1. IT პროექტების შემუშავებისას, სათანადო ყურადღება უნდა გამახვილდეს იმ არატექნიკურ ასპექტებზე, რომლებიც უკავშირდება სასამართლოს განსაკუთრებულ საჭიროებებს. მნიშვნელოვანია ამ ასპექტების გათვალისწინება ინფორმაციულ სისტემაში, რათა ამოქმედების შემდგომ ის პრაქტიკული და რელევანტური იყოს (სახელმძღვანელო მითითებები, § 72).
2. **საჭიროა იმ ცვლილებების მხარდაჭერა, რომლებსაც გამოიწვევს ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვა.** IT განახლებები უნდა იყოს ცვლილებათა უფრო ფართო სტრატეგიის ნაწილი, რომელიც იძლევა დაინტერესებულ მხარეთა მხარდასაჭერი ღონისძიებების განხორციელების შესაძლებლობას, რათა ისინი დარწმუნდნენ ინფორმაციული ტექნოლოგიების ინდივიდუალურ სარგებელში. **თანამშრომელთა მომზადება ნებისმიერი IT პროექტის მნიშვნელოვანი ნაწილია,** ვინაიდან ამალღებს გამოყენების მაჩვენებელს და ხელს უწყობს დანერგვით ინსტრუმენტების მყარ გავრცელებას. მომზადებული თანამშრომლების შემთხვევაში, ინფორმაციული ტექნოლოგიები გამოიყენება დასახული მიზნების შესაბამისად (სახელმძღვანელო მითითებები, § 73).
3. **ნებისმიერი ზომის პროექტის დაწყებამდე, მნიშვნელოვანია, სრულად გადაიხედოს არსებული ტექნოლოგიები.** არსებული მდგომარეობის შეფასება და 360-გრადუსიანი სურათი ხელს უწყობს გამოწვევების უკეთ გააზრებასა და სათანადო სტრატეგიის შემუშავებას, მომხმარებლებსა და ბენეფიციარებს შორის არსებული კავშირებისა (პირდაპირი და ირიბი) და თითოეულ მათგანზე პროექტის შესაძლო გავლენის დადგენით (სახელმძღვანელო მითითებები, § 74).
4. **ინფორმაციული სისტემების კონტექსტში უსაფრთხოების საკითხი საჭიროებს პრაგმატულ მიდგომას,** იმის გათვალისწინებით, რომ არსებობს კიბერსაფრთხოების პრევენციისა და მათი გავლენის შემცირების გზები. უსაფრთხოება შესაძლოა იყოს იმდენად სუსტი, რომ საფრთხე შეუქმნას ციფრულ სისტემას, ან იმდენად მტკიცე, რომ ჩაახშოს ნებისმიერი ინიციატივა. ამის გამო, საჭიროა შუალედური გზის პოვნა და მკაფიოდ ჩამოყალიბება პოლიტიკაში, რომელიც მიზნად ისახავს რისკების მართვას, და არა უბრალოდ თავიდან აცილებას (სახელმძღვანელო მითითებები, § 76).
5. **IT პროექტის თავსებადობის დადგენა მნიშვნელოვანია.** ეს უნდა განხორციელდეს როგორც შიდა დონეზე, სასამართლო სისტემის ფარგლებში (მაგ.: სხვა არსებულ გადაწყვეტებთან ტექნიკური თავსებადობის მხრივ), ისე გარე დონეზე (იმ აპლიკაციების შესამოწმებლად, რომლებსაც სხვა ადმინისტრაციები და კერძო დაწესებულებები, ან სხვა სახელმწიფოები იყენებენ, განსაკუთრებით, როცა იქმნება ახალი შიდა IT ინსტრუმენტი) (სახელმძღვანელო მითითებები, § 77).

II. განსაზღვრეთ მკაფიო ამოცანები, ტექნიკური საკითხების გაუთვალისწინებლად

1. **კიბერმართლმსაჯულების სფეროში ცვლილებათა მამოძრავებელი ძალა უნდა იყოს სასამართლო და არა ტექნოლოგია.** მიზნები, რომლებსაც ისახავს კიბერმართლმსაჯულების დასაწინააღმდეგებელი ცვლილებები, უნდა მოიცავდეს მართლმსაჯულების ღირებულებათა ხელშეწყობას პროექტის ნებისმიერ ეტაპზე და ინფორმაციული სისტემის ნებისმიერ დეტალთან მიმართებით (სახელმძღვანელო მითითებები, § 80-81).
2. **ინფორმაციული სისტემის დანერგვა საჭიროებს მართლმსაჯულებაში არსებული პროცედურებისა და პროცესების აუდიტს.** კიბერმართლმსაჯულება არის შესაძლებლობა, რომ შევაფასოთ ორგანიზაციის ძველი მეთოდები და პროცედურული წესები, პროცედურული კანონმდებლობისა და სასამართლო ორგანიზაციის ფუნდამენტური პრინციპების შესაბამისად (სახელმძღვანელო მითითებები, § 82).
3. **ახალი ინფორმაციული სისტემა შესაძლოა იყოს სასამართლო რეფორმების განხორციელების საშუალება.** ამ პროცესში უაღრესად მნიშვნელოვანია, ერთი მხრივ, სამართლებრივ წესებსა და, მეორე მხრივ, ახალ ტექნოლოგიასთან დაკავშირებულ პრაქტიკასა თუ პროცესებს

შორის თავსებადობა და სინქრონიზაცია (სახელმძღვანელო მითითებები, § 83).

4. **ინვესტიციების უკუგების გაანგარიშება საჭიროა პროექტის შემუშავების ეტაპზევე.** იგი აადვილებს ფინანსისტთა მხარდაჭერის მოპოვებას, როდესაც საქმე ეხება პროექტისთვის რესურსების უზრუნველყოფას; ასევე, ხელს უწყობს პროექტის უკეთ მართვასა და შეფასებას. ინვესტიციების უკუგების გაანგარიშებისას, გასათვალისწინებელია ყველა ხარჯი (კაპიტალური დაბანდება და საოპერაციო ხარჯები), რომლებიც უკავშირდება სისტემის ოპერირებას და მასში განხორციელებულ ნებისმიერ ცვლილებას (სახელმძღვანელო მითითებები, § 84-85).

III. გაითვალისწინეთ ძირითადი კრიტერიუმები, რომლებიც ხელს უწყობს ინფორმაციული ტექნოლოგიების შეუფერხებელ ამოქმედებას

1. IT პროექტის დაწყებისას, გასათვალისწინებელია არსებული ტექნიკური პლატფორმების ბუნება და ასაკი. **გადაწყვეტილება ინფრასტრუქტურის შენარჩუნებასა ან ჩანაცვლებაზე ინვესტ შედეგებს, რომლებიც აუცილებლად სიფრთხილით უნდა გაიზომოს** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 87). **გასათვალისწინებელია ერთი სისტემიდან მეორეზე გადასვლისა და არსებული პლატფორმების განახლების გლობალური ხარჯები** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 88).
2. **განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს იმ მხარეთა თავსებადობას, რომლებიც ინფორმაციული ჯაჭვის მონაწილეები არიან, როგორც სასამართლოში, ისე მის გარეთ** (ადვოკატები, პოლიცია, ექსპერტები), **არსებული და სამომავლო საჭიროებების გათვალისწინებით.** ფიქრი ინფორმაციის მიმოცვლის ჰიპოთეტურ შესაძლებლობებსა და უსაფრთხოებისა და კონფიდენციალობის წესებით საჭირო შეზღუდვების დანერგვაზე, უფრო მეტ მოქნილობას უზრუნველყოფს; ამასთანავე, ეს უფრო ხარჯთაღმწეოა, ვიდრე დახურული სისტემა, რომელიც ხელმისაწვდომია მომხმარებელთა ერთი ჯგუფისთვის, უფრო ფართო წვდომის დაშვება კი შეუძლებელია, სულ მცირე, დამატებითი კაპიტალური დაბანდების, ან ტექნიკური გართულებების წარმოშობის გარეშე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 89).
3. **ინფორმაციული ტექნოლოგიის წარმატებით დასაწერად, ყველა დაინტერესებულ მხარეს უნდა ჰქონდეს წვდომა IT ინფრასტრუქტურის გარკვეულ დონეზე** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 90). ასევე შესაძლებელია ტექნოლოგიის დანერგვა „შეზღუდული ფორმით“, რაც იძლევა მისი ფუნქციის სხვადასხვა ხარისხით გამოყენების საშუალებას, მომხმარებელთა საჭიროებების შესაბამისად (სახელმძღვანელო მითითებები, § 91).
4. **სერვისის გარე პროვაიდერების გამოყენებისას, გადაწყვეტილების მიმღები პირები განსაკუთრებული სიფრთხილით უნდა მოეკიდონ სამართლებრივი მოწყობისა და საჯარო/კერძო სექტორთა მუშაობის მეთოდების განსაზღვრას. მომხმარებლები აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართულნი მოცემული IT გადაწყვეტის შექმნასა და დანერგვაში** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 95-96).
5. კერძო სექტორის პროვაიდერის გამოყენება სასამართლო მონაცემების ჰოსტინგისათვის, შესაძლოა, მნიშვნელოვან რისკებს უკავშირდებოდეს. **განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს საკითხებს მონაცემთა მფლობელობისა და შესაბამისი კანონმდებლობის შესახებ. და ბოლოს, სახელმწიფო ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ ან სერვისის პროვაიდერებს მოსთხოვონ მთლიანი დოკუმენტაციის წარდგენა, რომელიც საჭიროა ინფორმაციულ სისტემასთან მუშაობის, ანალიზისა და აღდგენისთვის. ეს აუცილებელი პირობაა იმისთვის, რომ სახელმწიფო ორგანოები, როგორც სერვისის ბენეფიციარები, თავისუფლებით სარგებლობდნენ პროვაიდერის პირისპირ (სახელმძღვანელო მითითებები, § 97).**

IV. გამოყავით პროექტის მიზნების შესაბამისი რესურსები

1. ინფორმაციულ ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული მოდერნიზაციის პროექტებისათვის რესურსების გამოყოფისას, სათანადოდ გასათვალისწინებელია ყველა პირდაპირი და ირიბი ხარჯი, რომლებიც უკავშირდება ახალი ტექნოლოგიისა და პროფესიული პრაქტიკის დანერგვას. ამაში იგულისხმება: პროექტის განსახორციელებლად და ტექნოლოგიის დასაწერად საჭირო ხარჯები; ადრეული ეტაპის ხარჯები, როგორცაა, მაგალითად, წინასწარი აუდიტები; პრო-

ექტის შემდგომ ეტაპებზე გასანევი ხარჯები, მაგალითად საკომუნიკაციო აქტივობებისათვის (მსგავსი აქტივობები მაქსიმალურად ფართო უნდა იყოს და მიემართებოდეს მართლმსაჯულების ბიუჯეტზე პასუხისმგებელ პირებს); მომხმარებლებისთვის ინფორმაციის მიწოდება; და ტრენინგები (როგორც სპეციალისტების, ისე საზოგადოების წარმომადგენლებისათვის) (სახელმძღვანელო მითითებები, § 98).

2. **ბიუჯეტის ზომა უნდა განისაზღვროს პროექტის სასიცოცხლო ციკლის შესაბამისად.** თანხის არასწორად განსაზღვრამ (როდესაც ის საჭიროზე ნაკლებია) არაერთ IT პროექტს პრობლემები მოუტანა. ამავდროულად, დამატებითი დაფინანსების მოთხოვნამ პროექტების გადასარჩენად, შესაძლოა, პროექტის საიმედოობა მნიშვნელოვნად დააზიანოს ბენეფიციარებისა და იმ მოხელეების თვალში, რომლებიც სასამართლოს ბიუჯეტს აკონტროლებენ (სახელმძღვანელო მითითებები, § 99).
3. **უაღრესად მნიშვნელოვანია მულტიდისციპლინური ჯგუფების არსებობა, რომლებიც კონკრეტულად პროექტზე იმუშავებენ.** ამ ჯგუფებს უნდა უხელმძღვანელოს იურიდიული პროფესიის წარმომადგენელმა, რომელსაც დაეხმარება ტექნიკური დირექტორი. ჯგუფის ფარგლებში, ხელმისაწვდომი უნდა იყოს სხვადასხვა უნარი, რომლებიც მოიცავს პროექტის სასამართლო და IT ასპექტების ფართო სპექტრს. ერგონომიკა, კომუნიკაცია პროექტსა და მისი შედეგებზე და მომხმარებლის ტრენინგი ის სპეციალური უნარებია, რომლებიც საჭიროებს დახმარებას პროექტის გუნდში ან ამ გუნდთან ერთად მომუშავე ექსპერტებისგან. ცალსახად აუცილებელია, რომ პერსონალს ჰქონდეს დრო დასახულ მიზნებზე სამუშაოდ, შეთანხმებული ვადების შესაბამისად. ამისათვის საჭიროა სექტორთაშორისი ჯგუფის არსებობა, რომელსაც რეალური მენეჯერული და ოპერაციული თავისუფლება ექნება (სახელმძღვანელო მითითებები, § 100).
4. **პროექტის მართვა მოქნილობის გარკვეულ დონესაც საჭიროებს, როდესაც საქმე ეხება რესურსების მიმართვასა და გამოყენებას,** სპეციალიზებულ თანამშრომელთა მხარდაჭერით. ამავდროულად: არ უნდა არსებობდეს ინტერესთა კონფლიქტი სერვისის მიმწოდებელ ნებისმიერ კომპანიასთან, რომელიც პასუხისმგებელია მიღებული ტექნიკური გადაწყვეტების შექმნასა თუ შენარჩუნებაზე, ასევე, უფლებამოსილების კონფლიქტი სასამართლო ხელისუფლების სხვა ნაწილებთან. განსაკუთრებით გრძელი და კომპლექსური პროექტების შემთხვევაში, რეკომენდებულია პროექტის დაყოფა მცირე ზომის კონკრეტულ ამოცანებად, რომელთა მიღწევაც შესაძლებელია მოკლე, მართვად ვადებში; მიღწეული პროგრესი კი შესამჩნევი უნდა იყოს ბენეფიციარებისთვისაც (სახელმძღვანელო მითითებები, § 101 - 102).

V. მომავალი მომხმარებლები აქტიურად ჩართეთ ინსტრუმენტთა შემუშავების პროცესში, პროექტის არსებობის მანძილზე

1. **მომავალი მომხმარებლების აქტიური და მუდმივი ჩართულობით (არა მხოლოდ საწყის ეტაპზე, არამედ პროექტის არსებობის განმავლობაში), პროექტი მოერგება პროფესიულ საქმიანობასთან დაკავშირებულ და იურიდიულ გამოწვევებს და შეამცირებს ნებისმიერ შეუსაბამობას ქალაქებზე წარმოდგენილ საჭიროებებსა და პრაქტიკაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების სპეციალისტთა რეაგირებას შორის.** ეს შემოთავაზებული ტექნიკური გადაწყვეტების გადააზრების შესაძლებლობას იძლევა ისე, რომ გავლენა არ იქონიოს პროექტის განრიგსა ან ღირებულებაზე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 104).
2. ყველაზე ძვირადღირებული IT გადაწყვეტების რეალობაში გამოყენებამდე მათი ტესტირება ლაბორატორიულ გარემოში, სამართლის პროფესიის წარმომადგენლებთან ერთად შემუშავებულ სცენარებზე დაყრდნობით, ხელს შეუწყობს ნებისმიერი პრობლემის წინასწარ განსაზღვრასა და თავიდან აცილებას, რომლებიც შეიძლება წარმოიქმნას ტექნოლოგიის ფართო გამოყენებაში ჩაშვებამდე. შესაბამისად, ამგვარი ტესტების ჩატარება მკაცრად რეკომენდებულია (სახელმძღვანელო მითითებები, § 104).
3. პროექტის განმავლობაში უკუკავშირის მისაღებად, შესაძლებელია საპილოტე ადგილების გამოყენებაც (სახელმძღვანელო მითითებები, § 105).

VI. ინფორმაციული ტექნოლოგიის ამოქმედების პოლიტიკა შეიმუშავეთ ყველა დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით

4. **ინფორმაციული ტექნოლოგიების განხორციელება დროულად, ბიუჯეტის შესაბამისად და სასამართლოების მიერ გამოხატული საჭიროებების მიხედვით, არ კმარა პროექტის წარმატებისათვის. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ინსტრუმენტის დანერგვასა და საჭირო ცვლილებათა მხარდაჭერას მოცემული სასამართლო სისტემის შესაბამის დონეზე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 106).**
5. ცვლილების მართვის პროცესი ერთდროულად უნდა წარიმართოს ყველა საჭირო დონეზე. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ცვლილება უნდა შეეხოს სამუშაოს ყველა იმ კატეგორიას, რომლებზეც გავლენას იქონიებს ახალი სისტემა; საჭიროა, ყველა დონეზე არსებობდნენ „შემფასებლები“ (peer reviewers), ადამიანები, რომელთაც აქვთ ცოდნა პროექტის შესახებ და გაიარეს ტრენინგი ცვლილების მხარდაჭერაში. მათი დახმარება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სისტემის ადგილობრივ დონეზე დანერგვისას. ამ ორმხრივ კომუნიკაციას, რომელიც დანერგვის პროცესის მნიშვნელოვანი ნაბიჯია, უნდა ითვალისწინებდეს პროექტის მეთოდოლოგია. იგი ხელს შეუწყობს პროექტის შედეგების შეფასებას: კერძოდ, ადგილობრივი დონიდან დეტალური უკუკავშირი მიეწოდება, თუ როგორ მიიღება ან აღიქმება ცვლილებები (სახელმძღვანელო მითითებები, § 107).
6. **ტრენინგი ახალ ტექნოლოგიებში უნდა მოერგოს კონკრეტულ ადამიანებს და ხელმისაწვდომი იყოს მართლმსაჯულების გარემოში მომუშავე ყველა პირისათვის (სახელმძღვანელო მითითებები, § 108).**
7. **ასევე მნიშვნელოვანია, ტრენინგი სწორ დროს ჩატარდეს - არც ნაადრევად და არც დაგვიანებით - და ხელმისაწვდომი იყოს მანამ, სანამ ყველა ბენეფიციარი არ აითვისებს ახალ სისტემას (სახელმძღვანელო მითითებები, § 109).**
8. **ტრენინგები უნდა ფლობდნენ ტექნიკურ უნარებს და გაიარონ სასამართლო (ან სამუშაოს შესაბამისი) ტრენინგი, მორგებული მოცემული სისტემის მიერ შესასრულებელ ფუნქციებსა და ტრენინგის ფარგლებში მოსამზადებელ ადამიანებზე, რათა მათ ესმოდეთ მომხმარებელთა პრობლემები და კონსტრუქციული კომუნიკაცია შეძლონ მათთან (სახელმძღვანელო მითითებები, § 110).**
9. **სათანადო ყურადღება უნდა დაეთმოს მომხმარებელთა მომზადებას სასამართლო სისტემის გარეთ. მაგალითად, საზოგადოების წევრებს დასჭირდებათ დახმარება სათანადო ონლაინ ინსტრუმენტების მეშვეობით, ან ინდივიდუალური მხარდაჭერის სახით (სატელეფონო ცხელი ხაზები ან ონლაინ ჩატის ოთახები). გარე მომხმარებელთა მომზადების ხელშეწყობა აუცილებელია მაშინაც, როცა პროექტის დეველოპერს აღნიშნული პასუხისმგებლობა პირადად არ ეკისრება (სახელმძღვანელო მითითებები, § 111).**
10. **აუცილებელია სწორი კომუნიკაცია, როგორც პროექტის დანერგვისას, ისე მისი დასრულების შემდეგ, პროექტის მიღწევებზე ანგარიშგებისათვის (სახელმძღვანელო მითითებები, § 112 და 116).**
11. **მომხმარებლებთან კომუნიკაციის მიზანია მათი ინფორმირება ახალი სისტემის დადებით მხარეებზე, მათ მიერ განსახორციელებელ ქმედებებსა და სისტემის ამოქმედების ეტაპებსა ან ვადებზე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 112). მომავალ მომხმარებლებთან კომუნიკაციისას, არსებული მდგომარეობა არ უნდა წარმოჩინდეს ზედმეტად უარყოფითად, ახალი სისტემის პირობებში მათი ცხოვრება კი - ზედმეტად ოპტიმისტურად. რაც უფრო დიდია დაპირებები, მით უფრო რთულია მათი შესრულება (სახელმძღვანელო მითითებები, § 113).**
12. **მასალები და სერვისები მოსალოდნელი ცვლილებების შესახებ (საინფორმაციო ბიულეტენები, საინფორმაციო პაკეტები, სახელმძღვანელოები, ვიდეოინსტრუქციები, ონლაინ ტრენინგი, ცხელი ხაზი, სადისკუსიო ფორუმები) ქმნის მოდერნიზაციის მიზნის გარშემო თემის გაერთიანებისა და მხარდაჭერის მობილიზების შესაძლებლობას, ხოლო ეს მიზანი მკაფიოდ და ზუსტად უნდა განისაზღვროს პროცესის დასაწყისშივე. მის გარშემო ბევრი ადამიანის გაერთიანება იქნება შესაძლებელი, თუ ფორმულირება დაეყრდნობა სასამართლო პრინციპების**

ხელშეწყობის იდეას, რომელსაც მხარს თანაბრად დაუჭერს ყველა მომხმარებელი, როგორც სპეციალისტები, ისე საზოგადოების წევრები (სახელმძღვანელო მითითებები, § 114).

VII. პროექტის მართვის კულტურიდან ინოვაციისადმი პრაქტიკულ მიდგომამდე

13. **მმართველობის ერთი, მარტივი და მკაფიოდ განსაზღვრული სისტემის მიღება, რომელიც შესაძლებელს ხდის, პროექტის მართვა გამოეყოს დანარჩენ ადმინისტრირებას,** აუცილებელია ახალი ინსტრუმენტის დროულად და სპეციფიკაციების შესაბამისად შექმნისათვის. პროექტის გუნდს ჰქონდეს გარკვეული მოქნილობა პროექტის მართვისას. იგი ანგარიშვალდებული უნდა იყოს მხოლოდ პროექტის მიზნების მიღწევაზე (სახელმძღვანელო მითითებები, § 118).
14. **სისტემის მართვა ერთი დანესებულების მიერ, მისი არსებობის განმავლობაში, ხელს შეუწყობს დახარჯული რესურსების მონიტორინგს და გააადვილებს უკუკავშირის მოპოვებას რეალური მიღწევების შესახებ** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 119).
15. **დამოუკიდებელი ექსპერტები ან მკვლევარები სხვადასხვა სფეროდან** ხელს შეუწყობენ განსახორციელებელ ცვლილებათა წარმატებით მართვას. რეკომენდებულია მათი ჩართულობა როგორც საჭიროებათა გამოვლენის, ისე ახალი სისტემის შექმნის/მუშაობისა და გავლენის შეფასების პროცესში (სახელმძღვანელო მითითებები, § 120).
16. **პროექტის მართვისას დეველოპერებმა პრიორიტეტი უნდა მიანიჭონ გარკვეულ სფეროებში IT გადანაცვლების დანერგვით დაზოგილი რესურსების გადამისამართებას სხვა სფეროებში** (სახელმძღვანელო მითითებები, § 121).
17. **ადამიანური ინტერვენციის აღმოფხვრის ნაცვლად, კომპიუტერიზაცია უნდა ამსუბუქებდეს ადამიანთა ტვირთს,** მათ ათავისუფლებდეს განმეორებითი დავალებების რუტინული შესრულებისგან, რომელიც არ ასტიმულირებს ინტელექტს. **კიბერმართლმსაჯულება, შესაძლოა, გახდეს შესაბამის პირთა** (როგორც მოსამართლეების, ისე პროკურორების, განმწესრიგებლების, ადვოკატების ან დამხმარე პერსონალის) **პოტენციალის გახსნის შესაძლებლობა;** კერძოდ, მათ მხოლოდ ისეთი სამუშაო დაევალებათ, რომელსაც მანქანა ვერ შეასრულებს ან არ უნდა შეასრულოს. ამავდროულად, დავალებები, რომლებიც ადამიანის ინტელექტსა და მგრძნობელობას მოითხოვს, მართლმსაჯულების სისტემის არსია (სახელმძღვანელო მითითებები, § 121).

ინსტრუმენტი #2 – ინფორმაციული ტექნოლოგიების (IT) სტრატეგიის შექმნა და მართვა მართლმსაჯულების სისტემაში

შესავალი

წინამდებარე დოკუმენტი² განკუთვნილია გადაწყვეტილების მიმღები პირებისათვის, რომლებიც მუშაობენ IT სტრატეგიის შექმნასა და განხორციელებაზე მართლმსაჯულების სისტემაში. იგი განიხილავს სტრატეგიის შემუშავებისა და მიწოდების ძირითად საკითხებს, რომლებიც გამოვლინდა ევროპული გამოცდილების საფუძველზე. ამ პროცესში გათვალისწინებულია CEPEJ-ის კიბერმართლმსაჯულებასთან დაკავშირებული სახელმძღვანელო მითითებები³ და თანამშრომლობის პროგრამების განხორციელებით „ნასწავლი გაკვეთილები“.⁴

IT სისტემების სათანადო გამოყენება უზრუნველყოფს მართლმსაჯულების ორგანოებში ეფექტიან მართვასა და მართლმსაჯულების ეფექტიან განხორციელებას. ამასთან, ხშირად რეკომენდებულია ეროვნული IT სტრატეგიის შექმნა, რომელიც იქნება სასამართლოების, პროკურატურისა და საქმის განხილვაში მონაწილე ყველა უწყების მოდერნიზების მამოძრავებელი ძალა. ეს ხელს უწყობს სრული და მდგრადი სარგებლის მიღებას მართლმსაჯულების სისტემაში IT ინსტრუმენტთა თანმიმდევრული ამოქმედებითა და გამოყენებით.

სტრატეგიის შინაარსობრივი მხარე და მისი შემუშავება ეროვნული ორგანოების დისკრეციული უფლებამოსილების ქვეშ ხვდება, თუმცა არსებობს გარკვეული პარამეტრები, რომლებიც ყველაზე ვრცელდება. მართლმსაჯულების სისტემისთვის IT სტრატეგიის შექმნა ნებისმიერ ქვეყანაში ინფორმაციულ ტექნოლოგიათა სრულად გამოყენების აუცილებელი ნაწილია, განსაკუთრებით, საქმის მართვის სისტემებთან მიმართებით.

ასეთი სტრატეგია უნდა შეიცავდეს მკაფიო ხედვას ზოგად ამოცანებსა და მიზნებზე, ასევე, სტრატეგიის კონკრეტულ ვადებში განსახორციელებლად საჭირო ნაბიჯებზე. მომავალი უნდა განისაზღვროს მოქალაქეებისა და მართლმსაჯულების დაწესებულებათა მომხმარებლების, მათ შორის, სასამართლოში მომუშავე სპეციალისტების მწვავე საჭიროებების შესაბამისად. აუცილებელია, მათ ჰქონდეთ ნდობა გადაწყვეტილების მიმღები პირების მიერ ინიცირებული ცვლილებების მიმართ და IT ინსტრუმენტებს აღიქვამდნენ, როგორც ნებისმიერი მომხმარებლის უკეთეს მომავალში შეტანილ წვლილს.

სტრატეგია უნდა შემუშავდეს და მხარდაჭერილი იყოს უმაღლეს დონეზე, მომხმარებელთა ყველა ჯგუფის ეფექტიანი მონაწილეობის ხელშეწყობით. განხორციელების ეტაპზე ისინი უნდა ასრულებდნენ გეგმის პროაქტიული „ელჩების“ ფუნქციას.

ეფექტიან განხორციელებაზე პასუხისმგებელნი არიან გადაწყვეტილების მიმღები პირები უმაღლეს დონეზე. ამავდროულად, ტექნიკოსები და პროექტის ოფიცრები მნიშვნელოვან როლს შეასრულებენ სხვადასხვა ჯგუფისა და კომიტეტის ფარგლებში სტრატეგიის შექმნის, განხორციელებისა და შეფასების კუთხით.

სტრატეგიის საშუალო ხანგრძლივობა, როგორც წესი, 4-5 წელია. ნაკლები დროის გათვალისწინება ხელს შეუშლის ეფექტიანობას, უფრო დიდი ვადის განსაზღვრა კი მისაღებია, მაგრამ საჭიროებს რეგულარულ და შუალედურ გადახედვას/მონიტორინგს სტრატეგიის შესაძლო განახლების მიზნით, ვინაიდან ტექნოლოგია სწრაფად იცვლება. შესაბამისად, ეს გულისხმობს განახლების მექანიზმის შექმნასაც.

² ჟაკ ბულერმა, CEPEJ-ის SATURN-ის სამუშაო ჯგუფის ყოფილმა პრეზიდენტმა, მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა წინამდებარე დოკუმენტის მომზადებაში.

³ იხ. CEPEJ-ის სახელმძღვანელო მითითებები: <https://rm.coe.int/16807482de>

⁴ ამ მხრივ, განსაკუთრებით აღსანიშნავია გამოცდილება, მიღებული ევროპის საბჭოსა და ევროკავშირის ერთობლივი პროგრამის - „ალბანეთში მართლმსაჯულების ეფექტიანობის განმტკიცება“ (SEJ II) - ფარგლებში.

**ქვემოთ წარმოდგენილი რეკომენდაციების მიხედვით, მყარი და მიზნობრივი სტრატეგიის შესა-
მუშავებლად აუცილებელია შესაბამისი ნიადაგის მომზადება. ამისათვის, პირველ რიგში, უნდა
განხორციელდეს შემდეგი ღონისძიებები:**

a) **ეროვნულ დონეზე არსებული ინფორმაციული ტექნოლოგიების მკაფიო შეფასება** (არსებული ინსტრუმენტები, ასაკისა და ტექნიკური მახასიათებლების მიხედვით; მოქმედი IT ინსტრუმენტების სხვადასხვა აქტორის მიერ გამოყენება და მომხმარებლების მიერ შექმნილი პრაქტიკების მიმოხილვა; საკანონმდებლო და პოლიტიკური ჩარჩო კიბერმართლმსაჯულებისა და მონაცემთა დაცვის სფეროში, შესაბამის პროცედურულ მოდელებთან ერთად).

b) **„გონებრივი იერიში“ (brainstorming) მართლმსაჯულების სისტემის სამომავლო ხედვაზე.** რა ცვლილებების ხილვა გსურთ? როგორ ფიქრობთ, რა სურთ/არ სურთ სხვა დაინტერესებულ მხარეებს, როდესაც საქმე ეხება ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებას? სცადეთ, შეიმუშაოთ საერთო ხედვა, რომელსაც დაეფუძნება თქვენი სტრატეგია.

c) **სწავლა წარსულ გაკვეთილებზე დაყრდნობით:** გადახედეთ მართლმსაჯულების სისტემის მოდერნიზების წარსულ მცდელობებს ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებით, ან მათ გარეშე. რამ იმუშავა და ვერ იმუშავა? რატომ? დაასახელეთ დაბრკოლებები და შეცდომები, რომელთა თავიდან აცილებაც შეიძლებოდა. CEPEJ-ის კიბერმართლმსაჯულებასთან დაკავშირებულ სახელმძღვანელო მითითებებსა და საკონტროლო ჩამონათვალზე დაყრდნობით, შეძლებთ, გამოავლინოთ თქვენ მიერ გადადგმული სწორი/არასწორი ნაბიჯები მეთოდოლოგიის განხორციელებისას.

d) **ხარვეზის აღმოფხვრა:** რა ნაბიჯები უნდა გადადგათ და რომელი დაბრკოლებები უნდა დაძლიოთ არსებული ვითარებიდან იდეალურ მდგომარეობაზე გადასასვლელად?

e) **დაგეგმვა მოქმედებამდე:** რა თანმიმდევრობით უნდა გადაიდგას ეს ნაბიჯები და რომელი დაბრკოლებები უნდა აღმოიფხვრას? რა პირდაპირი/ირიბი ხარჯების გათვალისწინებაა საჭირო? გამოყავით (და სათანადოდ შეაფასეთ) ცვლილებების მართვის დამატებითი ხარჯები.

f) **სტრატეგია შეიმუშავეთ ქვემოთ წარმოდგენილი საკითხების გათვალისწინებით და მოამზადეთ ორი დოკუმენტი:** პირველი მოკლე დოკუმენტი უცვლელი უნდა დარჩეს ვადების დასრულებამდე, ხოლო მეორე, გრძელ დოკუმენტში შესაძლებელია, დროთა განმავლობაში გარკვეული ცვლილებები შევიდეს გადახედვისა და განახლების მექანიზმის გამოყენებით. პირველი დოკუმენტი უნდა იყოს საჭარო და ხელს უწყობდეს ადამიანთა მობილიზებას თქვენი ხედვის გარშემო; მეორე დოკუმენტი დაითვალთ და გამოიყენეთ თქვენი ქმედებების შესაფასებლად სტრატეგიის განხორციელების პროცესში; შეაფასეთ მიღებული რეალობა გადადგმული ნაბიჯების მიხედვით. პირველი დოკუმენტის გათვალისწინებით, ხელახლა შეაფასეთ განსახორციელებელი ქმედებები (გეგმის მიხედვით ან მის მიღმა).

1. IT სტრატეგიის სამიზნე და სამოქმედო სფეროები

1.1 სამიზნე სფერო

სტრატეგიის მიზანია მკაფიო და ამომწურავი ხედვის წარმოდგენა, თუ როგორ დაეხმარება ინფორმაციული ტექნოლოგიები მართლმსაჯულების სისტემას საკუთარი ფუნქციების შესრულებაში, ისეთი გადაწყვეტებით (solutions), რომლებიც მხარს უჭერს შესაბამის სპეციალისტთა საქმიანობას და ხელს უწყობს/ემსახურება სასამართლოში შეტანილი საქმის განსახილველად საჭირო ინფორმაციის გადაცემას ან მიწოდებას.

სტრატეგია მიზნად უნდა ისახავდეს დროის გარკვეულ მონაკვეთში იდეალური გარემოს შექმნას მართლმსაჯულების სისტემის ფუნქციონირებისათვის. სტრატეგიაში წარმოდგენილი იდეალური სიტუაციის მისაღწევად, სხვადასხვა გადაწყვეტა და საშუალება მობილიზებული უნდა იყოს ეტაპობრივად.

1.2 სამოქმედო სფერო

გადაწყვეტით, ქვემოთ წარმოდგენილი ინსტიტუტებიდან რომელს გაითვალისწინებს სტრატეგია:

- a. სამოქალაქო, სისხლის სამართლის, ადმინისტრაციული თუ სპეციალიზებული სასამართლოები (მძიმე და ორგანიზებული დანაშაულის საქმეთა განსახილველად და ა.შ.);
- b. პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოები, უზენაესი ან საკასაციო სასამართლო;
- c. იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, პროკურორთა უმაღლესი საბჭო და გენერალური ინსპექტორის ოფისი;
- d. პროკურატურა.

იუსტიციის სამინისტრო ვერ იქნება ძირითადი მომხმარებელი, თუმცა მას ექნება წვდომა სისტემაში არსებულ მონაცემებზე: კერძოდ, საკუთარი მოვალეობების შესასრულებლად, რაც გულისხმობს მონაცემთა შეგროვებასა და ანალიზს მართლმსაჯულების დაწესებულებათა საქმიანობის შესახებ. სხვა სპეციალისტები (მაგ.: ადვოკატები, ექსპერტები ან მანდატურები) არ არიან IT სტრატეგიის ძირითადი ბენეფიციარები, თუმცა, სასამართლოთა ფუნქციონირების მოდერნიზება, სავარაუდოდ, მათ პროფესიულ პრაქტიკაზეც მოახდენს გავლენას. სტრატეგია უნდა ითვალისწინებდეს ამ პირთა მონაწილეობას მათთვის საინტერესო კონკრეტულ IT პროექტებში. მათ უნდა ეთხოვოთ საკუთარი სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც გაითვალისწინებს ზოგადად მართლმსაჯულების სექტორის სტრატეგიასთან თავსებად პრინციპებსა და მოქმედებებს.

2. სტრატეგიაში გამოავლინეთ და შეაფასეთ IT სისტემების მოსალოდნელი შედეგები (საჭიროებების მიხედვით)

2.1 ამოცანები განსაზღვრეთ საჭიროებების მიხედვით

ქვემოთ წარმოდგენილი მოსალოდნელი შედეგებიდან აირჩიეთ ისინი, რომლებიც ახლოსაა თქვენს ხედვასთან. დეტალურად დაადგინეთ თითოეული პრობლემა, რომელთა გადაწყვეტაც გსურთ; ასევე, განსაზღვრეთ ის ინსტრუმენტი ან გადაწყვეტა, რომელიც, თქვენი აზრით, აღმოფხვრის მართლმსაჯულებაში არსებულ პრობლემას.

a) **სასამართლოებისა და პროკურორების ეფექტიანი მართვა**

სტრატეგიით გათვალისწინებული IT გადაწყვეტების დანერგვა შექმნის ახალ სამუშაო მეთოდებს, რომლებიც უზრუნველყოფს ზუსტ და საიმედო ინფორმაციას რეალურ დროში. ეს ხელს შეუწყობს პროფესიული ერთეულების ეფექტიან მენეჯმენტს შემდეგი გზებით: საქმის მართვის გაუმჯობესება და გამარტივება; საქმეების განსახილველად მომხმარებლისადმი მეგობრული ინსტრუმენტების შექმნა; დავალებებისა და ღონისძიებების კალენდრებში ცვლილებების შეტანა; მიმდინარე და გაქიანურებული საქმეების ვიზუალიზაცია; საქმეთა განაწილება ისეთი წესების საფუძველზე, რომელთა პროგრამირებაც შესაძლებელია და ა.შ.

b) **მართლმსაჯულებაზე წვდომის ხელშეწყობა - ეფექტიანი კომუნიკაცია მხარეებს, ადვოკატებსა და სასამართლოებს შორის და პროკურორებს**

უაღრესად მნიშვნელოვანია ინფორმაციის გაზიარება საქმეში ჩართული სპეციალისტებისთვის, ხოლო მხარეები მოელიან ინფორმაციის ხარისხიან და ეფექტიან გაზიარებას. სტრატეგია ხელს უნდა უწყობდეს ამ პროცესს და, ამავდროულად, იცავდეს ინფორმაციის მთლიანობასა და უსაფრთხოების მაღალ სტანდარტებს.

c) **საქმეების ეფექტიანად გადაწყვეტა**

ადვილი და სრული წვდომა საქმის განსახილველად საჭირო ნებისმიერ ინფორმაციაზე ამაღლებს გადაწყვეტილებების ხარისხს და განამტკიცებს საქმეზე დახარჯული დროის კონტროლს.

d) **გადაწყვეტილებების ეფექტიანი აღსრულება**

სასამართლოს პასუხისმგებლობა არ სრულდება მას შემდეგ, რაც მხარეებს გადაეცემათ გადაწყვეტილება. ისინი გადაწყვეტილებისგან კონკრეტულ შედეგებს მოელიან. სტრატეგიაში გასათვალისწინებელი IT ინსტრუმენტები უნდა შეესაბამებოდეს საქმის აღსრულების მართვის სისტემებს და იძლეოდეს პროცესზე მონიტორინგის შესაძლებლობას. ამის მიზანია მხარეებისთვის შესაბამისი ინფორმაციის მიწოდება, გაჭიანურების შემთხვევათა გამოვლენა და ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლთან შესაბამისობაზე მონიტორინგი.

e) სამართლებრივი განჭვრეტადობის გაუმჯობესება

ინფორმაციის გაზიარება სხვადასხვა სასამართლოს პრაქტიკაზე გაუმჯობესებს სპეციალისტებისა და საზოგადოების ცოდნას პრეცედენტული სამართლის შესახებ და აამაღლებს პრეცედენტთა ავტორიტეტს. ამასთან, სამართლებრივი ინფორმაციის გამოთვლა პრეცედენტულ სამართალზე დაყრდნობით, მხარეებს დაეხმარება თავიანთი მდგომარეობის შეფასებაში, რათა გადაწყვიტონ, სასამართლოს მიმართავენ თუ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ გზას⁵ (ან დავების ონლაინ გადაწყვეტას⁶).

f) მონაცემთა დაცვა

სტრატეგიის თანახმად, სახელმწიფო ორგანოებმა ყველა მხარისთვის, მათ შორის, იურიდიული პროფესიის წარმომადგენლებისთვის, უნდა უზრუნველყონ მონაცემთა დაცვის მაღალი სტანდარტი, ევროპის საბჭოს მონაცემთა დაცვის კონვენციის შესაბამისად.⁷

g) სასამართლოებისა და პიოკუხატულების ზედამხედველობის ხელშეწყობა

IT გადაწყვეტილებებით შესაძლებელია ანგარიშვალდებულების გაზრდა, სასამართლოთა ფუნქციონირებაზე ინფორმაციის შეგროვებითა და შიდა/გარე მიზნებისთვის სტატისტიკის წარმოების ხელშეწყობით.

h) გამჭვირვალობა და კოჰეზიის წინააღმდეგ ბრძოლის ხელშეწყობა

IT სისტემები ხელს უწყობს ინფორმაციისა და კომუნიკაციების გამჭვირვალობას, რაც შესაძლებელს ხდის პროცედურული წესების დანერგვას და პროფესიული მოვალეობების შესრულებაზე მონიტორინგს; ასევე, უზრუნველყოფს სასამართლოს კონტექსტში ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომის ან სისხლისსამართლებრივი დანაშაულის მტკიცებულებას.

i) მედიასთან უხიზიხობის გაუმჯობესება

ინფორმაციული ტექნოლოგიები განამტკიცებს სასამართლოთა კომუნიკაციისა და ანგარიშვალდებულების პოლიტიკას და განაახლებს მათ იმის მიხედვით, თუ საიდან იღებენ მოქალაქეები ინფორმაციას ამ დროისათვის - ინტერაქტიული ვებსაიტებით, თუ ზოგიერთი სოციალური ქსელით.

j) გონივრულად განჭვრეტადი სისტემის შექმნა

სპეციალისტებსა და საზოგადოებას მეტ ინფორმაციაზე აქვთ წვდომა, რაც მართლმსაჯულების სისტემაში ამაღლებს განჭვრეტადობის დონეს, ევროპული კონვენციით დაცული მართლმსაჯულებაზე წვდომისა და სამართლიანი სასამართლოს უფლებების შესაბამისად.

2.2 თქვენი ინვესტიციების პრიორიტეტიზაცია გარკვეული მიზნების მისაღწევად, გავლენის/ღირებულების ანალიზის საფუძველზე

სტრატეგიაში მოსალოდნელი შედეგებისა და მიზნების განსაზღვრის შემდეგ, უნდა შეაფასოთ მისი განხორციელების შესაძლებლობა და, ამ მიზნით, თითოეული ინსტრუმენტი შეაფასოთ ქვემოთ წარმოდგენილ ცხრილში ჩამოთვლილ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით.

შეიძლება გააცნობიეროთ, რომ ვერ მოხერხდება ყველა ინსტრუმენტში ინვესტირება, ანდა ეს უნდა გაკეთდეს არა ერთდროულად, არამედ რიგრიგობით, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში.

⁵ ADR = დავების ალტერნატიული გადაწყვეტა.
⁶ ODR = დავების ონლაინ გადაწყვეტა.
⁷ ევროპის საბჭოს კონვენცია მონაცემთა დაცვის შესახებ: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016807c65bf

შესაძლოა, დაგჭირდეთ პრიორიტეტული ინსტრუმენტების არჩევაც. ამ მიზნით, რეკომენდებულია, იხელმძღვანელოთ „გამოყენების კრიტერიუმებით“ (კონკრეტულ პრიორიტეტთან მიმართებით რა რაოდენობის ინვესტიცია გამოიღებს შედეგს) და „ღირებულების კრიტერიუმებით“ (რა გავლენას იქონიებს ერთი კონკრეტული პრიორიტეტისთვის გათვალისწინებული ინვესტიცია თქვენს ბიუჯეტზე, მოკლევადიან და გრძელვადიან პერსპექტივაში). ამის საფუძველზე, შესაძლოა დაასკვნათ, რომ რომელიმე ინსტრუმენტს მცირე გავლენა ექნება სამიზნე ჯგუფებსა ან საქმეების მართვაზე, მაშინ, როდესაც მასში ჩადებული ინვესტიცია საკმაო ხარჯია პროექტისთვის. არ არის გამორიცხული, მცირე ინვესტიციამაც გამოიღოს მნიშვნელოვანი მყისიერი შედეგი, ან მოკლე დროში მოგცეთ უკუგება.

კრიტერიუმები პრიორიტეტული ინსტრუმენტების გამოსავლენად, 1-დან 3 ქულამდე შეფასების სკალის გამოყენებით	
გამოყენების კრიტერიუმები (1=დაბალი; 2=საშუალო; 3=მაღალი)	ღირებულების კრიტერიუმები (1=დაბალი; 2=საშუალო; 3=მაღალი)
მომხმარებელთა რა რაოდენობაზე იქონიებს გავლენას მოცემული IT ინსტრუმენტი?	IT ინსტრუმენტი შეამცირებს/გაზრდის რესურსებს (ღირებულება/ინვესტიცია)?
საშუალოდ, დღეში რამდენი მომხმარებელი გამოიყენებს ამ IT ინსტრუმენტს?	IT ინსტრუმენტი გაზრდის ეფექტიანობას (დროის მართვა) სასამართლოების, მხარდაჭერის სამსახურების (IT), ინფრასტრუქტურის (არქივები) შემთხვევაში?
რა გავლენა ექნება IT ინსტრუმენტს საქმეთა განხილვაზე?	რამდენ ხანში ექნება უკუგება IT ინსტრუმენტში ჩადებულ ინვესტიციას?
რა გავლენა ექნება IT ინსტრუმენტს საკანონმდებლო და მართლმსაჯულების რეფორმების განხორციელებაზე?	
რა გავლენა ექნება IT ინსტრუმენტს მართლმსაჯულების სისტემის იმიჯსა და მის მიმართ ნდობაზე?	
როგორია IT ინსტრუმენტის შიდა მიმღებლობა?	
რა გავლენა ექნება IT ინსტრუმენტს შიდა, გარე და ორივე დონეზე?	
რა გავლენა ექნება IT ინსტრუმენტს მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობაზე?	

- ორგანომ, რომელიც პასუხისმგებელია IT სტრატეგიაზე, თანხის განაწილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე, თითოეული ინსტრუმენტი უნდა შეაფასოს ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების მიხედვით და მიანიჭოს დაბალი, საშუალო ან მაღალი პრიორიტეტი.

მაგალითი პირველ კრიტერიუმთან დაკავშირებით (IT ინსტრუმენტის მომხმარებელთა საერთო რაოდენობა): ევროპული გამოცდილების თანახმად, ინსტრუმენტის პრიორიტეტულობა დაბალია, თუ ამ საშუალებით მართლმსაჯულების სისტემაში მომხმარებელთა 50%-ზე ნაკლები სარგებლობს; საშუალოა, როცა მას სისტემაში 50%-ზე მეტი მოიხმარს; და მაღალია, თუ ინსტრუმენტით სარგებლობს მომხმარებელთა უმეტესობა/ყველა მომხმარებელი, როგორც მართლმსაჯულების სისტემაში, ისე მის გარეთ (ინტერნეტინსტრუმენტი).

3. მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული კონკრეტული ვითარების შესაბამისად განსაზღვრეთ სტრატეგიაში გასათვალისწინებელი სხვადასხვა IT აპლიკაციის სტატუსი

არსებობს აპლიკაციები, რომლებსაც სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს ინსტიტუტების ფუნქციონირებისათვის. სასამართლო ვერ იმუშავებს ამ ინსტრუმენტების გარეშე, ან მნიშვნელოვან სირთულეებს წააწყდება, ვინაიდან თუ რომელიმე მათგანი დაიკარგა ან წყობიდან გამოვიდა, სასამართლოს მოუწევს საქმიანობის რამდენიმე საათით, ერთი დღით ან უფრო მეტი ხნით გადადება. მეორე მხრივ, არსებობს აპლიკაციები, რომელთა დაკარგვა ან მოშლა არ შეუქმნის საფრთხეს დაწესებულების ფუნქციონირებას. მათ „არასტრატეგიულ“ აპლიკაციებს უწოდებენ.

ვინაიდან თქვენი სტრატეგია ქმნის ინსტრუმენტთა გამოყენების გარემოს, პირველ რიგში, საჭიროა იმ საშუალებების გამოვლენა, რომლებიც უკვე შექმნილია ან მოქმედებს. ასევე უნდა მიუთითოთ აპლიკაციები, რომლებიც შემუშავდება სტრატეგიის არსებობის განმავლობაში, და მკაფიოდ განსაზღვროთ მათი პრიორიტეტულობა.

უკვე ამოქმედებული აპლიკაციების გამოვლენის შემდეგ, რომლებიც აღარ განვითარდება სტრატეგიის არსებობის განმავლობაში, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ქვემოთ წარმოდგენილი სკალა და განსაზღვროთ იმ აპლიკაციების პრიორიტეტი, რომლებიც შემუშავდება სტრატეგიის ფარგლებში, მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული საჭიროებებისა და ვითარების შესაბამისად.

აპლიკაცია უკვე შექმნილია და მოქმედებს

* აპლიკაციის შექმნა მკაფიო პოლიტიკური პრიორიტეტი

** აპლიკაციის შექმნა შეიძლება იყოს პოლიტიკური პრიორიტეტი

*** აპლიკაციის შექმნა არ არის პოლიტიკური პრიორიტეტი

- a. **კიტიკული მნიშვნელობის კომპიუტერული აპლიკაციების ჩამონათვალი**
- i. საოფისე აპლიკაციები;
 - ii. ელფოსტა;
 - iii. საქმის მართვის სისტემა სასამართლოებისა და პროკურატურისთვის;
 - iv. იუსტიციის სამინისტროს საკანონმდებლო მონაცემთა ონლაინ ბაზა;
 - v. უზენაესი სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ონლაინ ბაზა;
 - vi. საბუღალტრო აპლიკაცია;
 - vii. ადამიანური რესურსების აპლიკაცია;
 - viii. დოკუმენტების მართვის სისტემა;
 - ix. მოსმენების აუდიო/ვიდეო ჩანერა (თუ ამ მოთხოვნას ადგენს კანონი);
 - x. ინტერნეტი;

- xi. ონლაინ მართლმსაჯულების სერვისები (ელექტრონული მართლმსაჯულება /მართლმსაჯულება 4.08):
 - სასამართლო ორგანოებს შორის;
 - მხარეებსა და სასამართლო ორგანოებს შორის.
- b. **კომპიუტერული აპლიკაციების ჩამონათვალი, რომლებსაც ახ აქვს კიბიკული მნიშვნელობა**
 - i. სტატისტიკური ინსტრუმენტი (თუ არ არის ინტეგრირებული საქმის მართვის სისტემაში);
 - ii. საქმის განაწილების ინსტრუმენტი (თუ არ არის ინტეგრირებული საქმის მართვის სისტემაში);
 - iii. კარნახი კომპიუტერისთვის;
 - iv. ბიბლიოთეკის მონაცემთა ბაზა;
 - v. სასამართლო დარბაზის დაჯავშნის აპლიკაცია;
 - vi. ტრენინგი კომპიუტერის დახმარებით/დისტანციური სწავლება;
 - vii. ინტრანეტი;
 - viii. ელექტრონული ცნობარი და ქვითრების სისტემა (ticketing system);
 - ix. სხვა წვრილი კომპიუტერული აპლიკაციები.

4. კომპიუტერული პროგრამის სახეობები (წინამდებარე ნაწილის მიზანია დაინტერესებულ მხარეთა დახმარება იმ კომპიუტერული პროგრამების კატეგორიზაციაში, რომლებშიც იდება ინვესტიცია)

a. ღია წყაჩოზე დაფუძნებული კომპიუტერული პროგრამები

ღია წყაჩოზე დაფუძნებული კომპიუტერული პროგრამები მოქნილია სამომავლო განვითარებების თვალსაზრისით და, ზოგადად, ხელს უწყობს სხვა სისტემებთან ურთიერთკავშირს. ნებისმიერი IT სერვისი შეიცავს ღია წყაჩოზე დაფუძნებულ ტექნოლოგიებს, რომლებიც ხელმისაწვდომია კომპიუტერულ პროგრამათა უმეტესობის ფონურ რეჟიმში (LINUX და სხვა). IT სტრატეგიასთან დაკავშირებით, უნდა განისაზღვროს ღია წყაჩოზე დაფუძნებულ ინსტრუმენტთა შეღწევის ხარისხი: ყველა ინსტრუმენტი (მათ შორის, რომლებითაც სარგებლობენ მომხმარებლები - მაგალითად, LibreOffice⁹, Word-ის ნაცვლად) უნდა ეფუძნებოდეს ღია წყაჩო, თუ ღია წყაჩოზე დაფუძნებული ტექნოლოგიები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს მხოლოდ ფონურ რეჟიმში?

ღია წყაჩოზე დაფუძნებული ინსტრუმენტების ღირებულება, როგორც წესი, უფრო დაბალია, დახურულ წყაჩოზე დამყარებულ ინსტრუმენტებთან შედარებით (არ მოითხოვს ლიცენზიას, სჭირდება მხოლოდ მოვლა-პატრონობა და/ან განვითარება), ხარისხი კი - უფრო მაღალი, რადგან პროგრამის კოდი (source code) ღიაა და ნებისმიერს შეუძლია მისი გაუმჯობესება (ღია წყაჩოს ლიცენზიის წესების - Open Source Licence Rules ex: GPL v3¹⁰ - გათვალისწინებით).

b. დახურულ წყაჩოზე დაფუძნებული კომპიუტერული პროგრამები

ზოგიერთი ტექნოლოგიური გადაწყვეტა იყენებს დახურულ წყაჩოზე დაფუძნებულ პროგრამას. ასეთ შემთხვევაში, საჭიროა მონაცემთა ფლობისა და გადაცემის საკითხების მკაფიოდ განსაზღვრა.

ამავდროულად, თუ მართლმსაჯულების სისტემაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვაზე პასუხისმგებელი ორგანო გადაწყვეტს ღია წყაჩოზე დაფუძნებული კომპიუტერული პროგრამის გამოყენებას, მას არ ექნება წვდომა ღია კოდზე, ხოლო განახლებებისა და ცვლილებების შემ-

⁸ „მართლმსაჯულება 4.0“ მიუთითებს ციფრული სერვისების ბოლოდროინდელ განვითარებაზე, რომლებიც განკუთვნილია მართლმსაჯულების სისტემებისათვის და უზრუნველყოფს ელექტრონულ კომუნიკაციას, ელექტრონულ საქმისწარმოებას, დავების ონლაინ გადანაცვლებას და ა.შ.

⁹ <https://www.libreoffice.org/>

¹⁰ GPL = ზოგადი საჯარო ლიცენზია (<https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html>).

თხვევაში, დამოკიდებული იქნება ინსტრუმენტის მფლობელზე. ამავდროულად, უნდა დადგინდეს, შესაძლებელია თუ არა ახალი ფუნქციების ან add-on ინსტრუმენტების დამატება სპეციალური ინტერფეისების საშუალებით (API¹¹).

მაგალითად, Word არის პროდუქტი, რომელსაც ფლობს კომპანია Microsoft. მისი ლიცენზია საკმაოდ ძვირია. იგი მსოფლიოში ყველაზე ფართოდ გავრცელებული ტექსტური რედაქტორია. სწორედ ამ მიზეზის გამო, როგორც წესი, ახალი თანამშრომლებისთვის ტრენინგის ორგანიზება არ არის საჭირო. მეორე მხრივ, თუ ორგანიზაცია გადაწყვეტს LibreOffice-ის გამოყენებას, ტრენინგი საჭირო იქნება, რაც დამატებით ხარჯებს წარმოშობს.

c. კომპიუტერული პროგრამის შესყიდვა

a) პრინციპი = სტანდარტული კომპიუტერული პროგრამა

ხშირად შესაძლებელია სტანდარტული ან არსებული აპლიკაციების გამოყენება იმ ინსტრუმენტებისთვის, რომლებითაც სარგებლობენ მართლმსაჯულების ინსტიტუტების ფარგლებს გარეთაც. სპეციალური აპლიკაციების შექმნა დროს საჭიროებს და გარკვეულ ფინანსებს უკავშირდება. შესაბამისად, თუკი შესაძლებელია, უმჯობესია სტანდარტული კომპიუტერული პროგრამის გამოყენება, იმის გათვალისწინებით, რომ პროვაიდერები ზოგჯერ გვთავაზობენ სტანდარტული პროგრამის სპეციალურ საჭიროებებსა და ფუნქციებზე მორგების შესაძლებლობას.

b) გამონაკლისი = ახალი კომპიუტერული პროგრამის შექმნა

ზოგიერთი კრიტიკულად მნიშვნელოვანი აპლიკაციის შემთხვევაში (მაგ.: საქმის მართვის სისტემა, ან პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზა), რომლებსაც მართლმსაჯულების ინსტიტუტები იყენებენ, უმჯობესი იქნება ახალი ინსტრუმენტის შექმნა, ან არსებულის შემდგომი განვითარება, თუმცა, ეს მხოლოდ გამონაკლისის სახით უნდა გაკეთდეს.

5. ტექნიკური სტანდარტები, რომლებსაც IT სტრატეგია უნდა ადგენდეს

აუცილებელია, სტრატეგია მკაფიოდ ადგენდეს იმ ტექნიკურ სტანდარტებს, რომლებიც სხვადასხვა აპლიკაციის შემუშავების პროცესში უნდა იყოს დაცული.

a. დაახივება

საჭიროა ცალკე პოლიტიკის შექმნა არქივის სტატუსზე, მოვლა-პატრონობასა და დამუშავებაზე, ინფორმაციის დიგიტალიზაციის გათვალისწინებით.

მაგალითად, წინასწარ უნდა განისაზღვროს:

- როდის გადავა საქმის მასალები ელექტრონულ არქივში (დაარქივების შემდეგ, დოკუმენტის დამატების შესაძლებლობის გარეშე);
- რომელი დოკუმენტები დაარქივდება;
- საჭიროების შემთხვევაში, დროებითი არქივის შექმნა, სადაც შესაძლებელი იქნება საქმის მასალებში ახალი დოკუმენტის დამატება (მაგ.: მხარეებსა და სასამართლოს შორის წერილები გადაწყვეტილების ჩაბარების შემდგომ), თუმცა, შეუძლებელი იქნება არსებული დოკუმენტების შეცვლა;
- გრძელვადიანი ელექტრონული არქივის ფორმატი (მაგ.: PDF/A-ის რომელი ვერსია იქნება გამოყენებული).

სტრატეგია უნდა აღწერდეს მხოლოდ მიმართულებებს, ხოლო ტექნიკური დეტალები განისაზღვროს კონკრეტულ დოკუმენტებში.

b. ეხგონომიულობის პრინციპი

ნებისმიერი IT ინსტრუმენტის შემუშავებამდე, სტრატეგიაში უნდა განისაზღვროს დიზაინის პრინციპები, ერგონომიულობის საუკეთესო სტანდარტების შესაბამისად.

ასევე მნიშვნელოვანია გარკვეული ჰომოგენურობა სხვადასხვა ინსტრუმენტის ინტერფეისებს

¹¹ API = აპლიკაციის პროგრამირების ინტერფეისი.

შორის, რაც გაამარტივებს მათ გამოყენებას და შეამცირებს ტრენინგის საჭიროებას. ამ მიზეზების გამო, ზოგჯერ, უახლესი ან საუკეთესო ერგონომიული სტანდარტის ნაცვლად, ირჩევენ საშუალებას, რომელიც ყველაზე ახლოსა მომხმარებლისთვის უკვე ნაცნობ და გამოყენებულ ინსტრუმენტთან, რაც ხელს უწყობს ახალი ინსტრუმენტის ათვისებას. IT სტრატეგია უნდა აკონკრეტებდეს ორგანოს, რომელიც ამ სფეროზე იქნება პასუხისმგებელი და მოამზადებს კონკრეტულ და სპეციფიკურ დოკუმენტს, როგორცაა, მაგალითად, დიზაინის პრინციპების „ქარტია“.

c. ელექტრონული ხელმოწევა

ხშირად ელექტრონული ხელმოწერის ამოქმედება გარკვეულ სირთულეებსა და ხარჯებს უკავშირდება. შესაბამისად, თუ შეუძლებელია ელექტრონული ან ციფრული ხელმოწერის სისტემის დანერგვა გონივრულ ვადებში, მიზანშეწონილია ალტერნატიულ საშუალებათა მოძიება დოკუმენტებისა და მათი ავტორების ავთენტურობის დასადასტურებლად, რათა შესაძლებელი იყოს დოკუმენტების დაუყოვნებლივ და ეფექტიანად გამოყენება.

ასევე მიზანშეწონილია, განიხილონ სხვა პლატფორმებზე მოქმედი ელექტრონული და ციფრული იდენტიფიკაციის სისტემის გამოყენება, ან სხვა მიზნებისთვის გაფართოების შესაძლებლობა, თუკი არსებობს ვინაობის შემოწმების გარანტიები.

d. დოკუმენტების გაცვლა (სისტემების თავსებადობა)

ნებისმიერი IT ინსტრუმენტის შექმნამდე, სტრატეგიაში უნდა განისაზღვროს, თუ რა ტიპის დოკუმენტებს ანარმობს ან იღებს სისტემა. უნდა არსებობდეს დოკუმენტების გაცვლის შესაძლებლობა მართლმსაჯულების პერიმეტრში მოქმედ სხვა სისტემებთან.

e. დოკუმენტების სტრუქტურა

დოკუმენტებს/ფაილებს, რომლებიც ელექტრონულად იცვლება ადვოკატებს ან მხარეებსა და მართლმსაჯულების ორგანოებს, ასევე, უშუალოდ მართლმსაჯულების ორგანოებს შორის (მაგ.: პროკურატურა და სასამართლო), უნდა ჰქონდეს წინასწარ განსაზღვრული ფორმატი. სასურველია, მიმღებს ელექტრონულად გაეგზავნოს კონკრეტული ფაილის მეტამონაცემებიც (მაგ.: მხარეების ან ორგანოების დასახელება და მისამართები). სისტემა თავიდან უნდა იცილებდეს მეტამონაცემების ხელახლა შეყვანას (ნაწილობრივ მაინც). ამ მიზნით იყენებენ მეთოდს, რომელიც გულისხმობს ფაილების XML თეგებით სტრუქტურირებას.¹²

f. დოკუმენტების სეხიფიციხება

სასამართლოს გარეთ გასული დოკუმენტები შესაძლოა საჭიროებდეს სერტიფიცირებას. სტრატეგია განსაზღვრავს აუცილებლობის დონეს და სერტიფიცირების სათანადო პრინციპებს (ავტომატურად, ან მოთხოვნის შესაბამისად), რომლებიც უზრუნველყოფს უსაფრთხოებას, მაგრამ არ აფერხებს სასამართლოს სწრაფ ფუნქციონირებას.

g. სასამართლოს გადაწყვეტილებების ინდექსაცია

სტრატეგია უნდა ადგენდეს სტანდარტს იმ უნიკალური ნომენკლატურის შესაქმნელად, რომელიც გამოიყენება სასამართლო გადაწყვეტილებათა იდენტიფიცირებისთვის ეროვნულ დონეზე, ECLI-ის ევროპული სტანდარტების შესაბამისად.¹³

ECLI-ის სტანდარტების სავალდებულო ნაწილი შეეხება საქმეთა მეტამონაცემებს (ქვეყნის კოდი, ფაილის ნომერი, გადაწყვეტილების თარიღი და ა.შ.).

არასავალდებულო ნაწილი შეეხება სასამართლო გადაწყვეტილებების საკვანძო სიტყვებით მოძებნის შესაძლებლობას.¹⁴ სასურველია, მოსამართლეებსა და სასამართლოს მომხმარებლებს (განსაკუთრებით, ადვოკატებს) ჰქონდეთ ეროვნული კანონმდებლობის კონკრეტულ მუხლებთან დაკავშირებული პრეცედენტული სამართლის მოძიების საშუალება.¹⁵

¹² მაგალითად, იხ.: შვეიცარიის უზენაესი სასამართლოს მიერ შემუშავებული XML სქემა, სახელწოდებით CHJusML: <http://www.datafactory.ch/chjusml/>. ტექსტი გერმანულ ენაზეა, ხოლო სქემა - ინგლისურ ენაზე.

¹³ ECLI = ევროპული პრეცედენტული სამართლის იდენტიფიკატორი: https://e-justice.europa.eu/content_european_case_law_identifier_ecli-175-en.do?init=true

¹⁴ მაგალითად, იხ.: <http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=node>

¹⁵ მაგალითად, იხ.: ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მონაცემთა ბაზა, რომელიც ინდექსირებულია მუხლების მიხედვით: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22documentcollectionid%22:%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22>

შესაბამისად, IT სტრატეგია უნდა განსაზღვრავდეს:

- რა სახის მეტამონაცემები უნდა მიენიჭოს გადაწყვეტილებას (მხოლოდ ფორმალური, თუ საკვანძო სიტყვები და საკანონმდებლო დებულებებიც).
- როგორ უნდა მიენიჭოს მეტამონაცემები: სასამართლოს მართვის სისტემიდან ფორმალური მონაცემების ავტომატურად ამოღებით; საკვანძო სიტყვებისა და კონკრეტული დებულებების ინტელექტუალურად ან ავტომატურად (IT ინსტრუმენტის დახმარებით) მინიჭებით.

h. მონაცემთა დაცვა

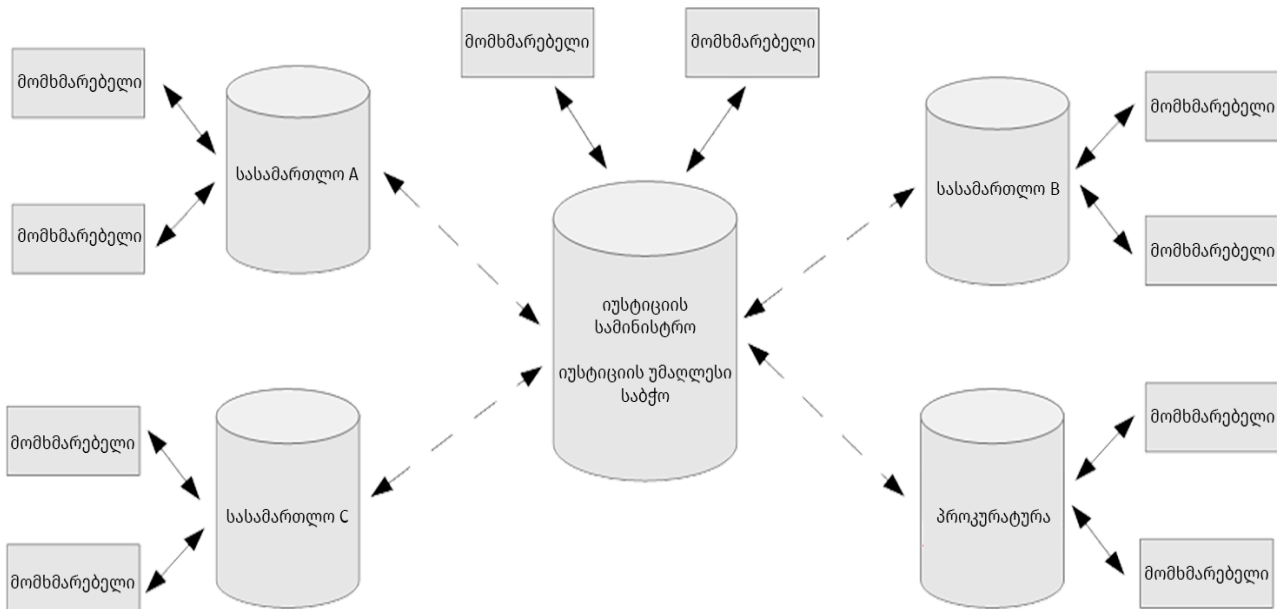
რეკომენდებულია, მოამზადოთ პოლიტიკა კონკრეტულად მართლმსაჯულების სფეროში მონაცემთა დაცვის შესახებ და განსაზღვროთ ორგანო, სადაც შესაძლებელი იქნება მონაცემთა დამუშავების საკითხების გასაჩივრება.

6. IT არქიტექტურა

IT არქიტექტურაზე დისკუსია შეიძლება საკმაოდ ტექნიკური გახდეს. ამრიგად, რეკომენდებულია, მოითხოვოთ ტექნიკოსები, რომლებიც წარმოადგენენ ინფორმაციას მართლმსაჯულების კონტექსტში გამოყენებული თითოეული IT გადაწყვეტის დადებით და ურყოფით მხარეებზე. ზოგადად, IT არქიტექტურა შედგება აპარატურული და პროგრამული კომპონენტებისგან. ამ შემთხვევაში, მხოლოდ აპარატურულ კომპონენტს განვიხილავთ, რომელიც მოიცავს კომპიუტერულ ქსელს, სერვერებსა და კლიენტებს.

აპარატურული კომპონენტის შემთხვევაში, არსებობს IT არქიტექტურის რამდენიმე ძირითადი ვარიანტი, კერძოდ:

ვარიანტი 1: „სრულად დეცენტრალიზებული“

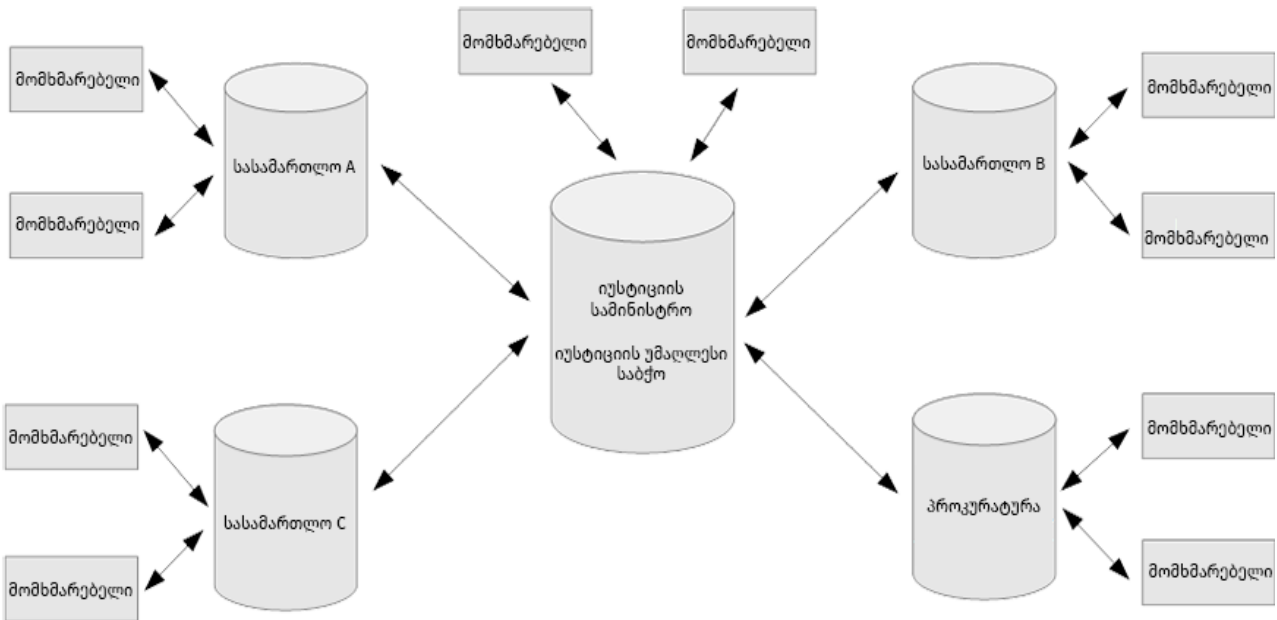

აღნიშნულ ვარიანტში, თითოეულ სასამართლო ორგანოს (სასამართლო ან პროკურატურა, შემდგომში „დეცენტრალიზებული სუბიექტი“) საკუთარი კომპიუტერული ცენტრი აქვს და თავად მართავს აპლიკაციებსა და მონაცემებს. აპლიკაციების ახალ ვერსიებს უზრუნველყოფს ცენტრალური ორგანო (სამინისტრო, ან უწყება, რომელიც პასუხისმგებელია სასამართლო დაწესებულებების IT სისტემებზე). მონაცემები ცენტრალურ ორგანოს რეგულარულად უნდა გადაეცეს.

ამ გადაწყვეტის უპირატესობა არის მაღალი ხარისხის ავტონომია, რომლითაც სარგებლობენ დეცენტრალიზებული სუბიექტები საკუთარი IT სისტემების მართვასთან მიმართებით. ცენტრალური ორგანო და დეცენტრალიზებული სუბიექტები არ არიან დამოკიდებულნი IT ქსელის მუშაობაზე.

ამავდროულად, არსებობს გარკვეული რისკებიც, კერძოდ: შესაძლოა, დეცენტრალიზებულმა სუბიექტებმა ვერ მოახერხონ აპლიკაციების ახალი ვერსიების დროული ინსტალაცია, მონაცემთა სათანადოდ შენახვა ან ცენტრალური ორგანოსთვის გადაცემა; ასევე, წარმოიშვას შეუსაბამობები დეცენტრალიზებულ სუბიექტებს შორის, ან სირთულეები ცენტრალური ორგანოს მიერ მართვის მხრივ.

ვარიანტი 2: „ნაწილობრივ დეცენტრალიზებული“

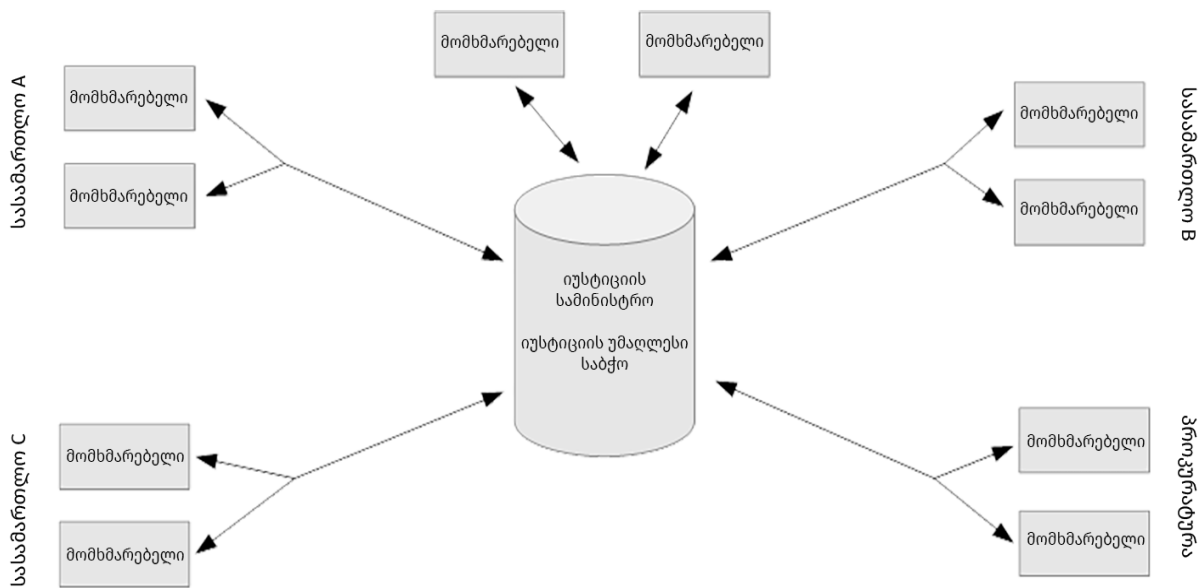
აღნიშნულ ვარიანტში, აპლიკაციები იმართება ადგილობრივად და მონაცემებს ინახავენ ადგილობრივი დეცენტრალიზებული სუბიექტები; თუმცა, ცენტრალური ორგანო (სამინისტრო, ან სასამართლო ორგანოების IT სისტემებზე პასუხისმგებელი უწყება) დისტანციურად მართავს აპლიკაციებს და ინახავს მონაცემებს.

ამ გადაწყვეტის უპირატესობა ის არის, რომ ცენტრალური ორგანო და დეცენტრალიზებული სუბიექტები ნაწილობრივ არიან დამოკიდებულნი IT ქსელის მუშაობაზე. კერძოდ, დეცენტრალიზებული სუბიექტების თანამშრომლებს შეუძლიათ აპლიკაციებთან მუშაობა, ვინაიდან ისინი ადგილობრივად არის დაინსტალირებული.

ამასთანავე, არ არსებობს რისკი, რომ დეცენტრალიზებული სუბიექტები ვერ შეძლებენ აპლიკაციების ახალი ვერსიების დროულ ინსტალაციას, მონაცემთა სათანადოდ შენახვას ან ცენტრალური ორგანოსთვის გადაცემას, ვინაიდან ამ ოპერაციებს დისტანციურად ახორციელებს ცენტრალური ორგანო.

თუმცა, დეცენტრალიზებული სასამართლო ორგანოების ავტონომია საკმაოდ შეზღუდულია.

ვარიანტი 3: „სრულად ცენტრალიზებული“

აღნიშნულ ვარიანტში, აპლიკაციების ჰოსტინგს ახორციელებს ცენტრალური ორგანო, მონაცემები კი მხოლოდ ცენტრალურ დონეზე ინახება. აპლიკაციების ყოველდღიური გამოყენებისა და საკუთარ მონაცემებზე წვდომის მიზნით, დეცენტრალიზებული სასამართლო სუბიექტები ცენტრალურ ორგანოს არსებული ქსელის საშუალებით უკავშირდებიან.

ამ ვარიანტის ძირითადი უპირატესობა არის აპლიკაციებისა და მონაცემების ადვილად მართვა, ხოლო ძირითადი უარყოფითი მხარე - სრული დამოკიდებულება IT ქსელის მუშაობაზე.

a. ქსელი

საჭიროა ძლიერი IT ქსელის არსებობა:

- როგორც დეცენტრალიზებულ სუბიექტებში, რაც უზრუნველყოფს აპლიკაციის სწრაფ მუშაობას სარგებლობის პროცესში;
- ისე დეცენტრალიზებულ სუბიექტებსა და ცენტრალურ ორგანოს შორის მონაცემთა გადასაცემად და (არჩეული ვარიანტის მიხედვით) აპლიკაციაზე წვდომისთვის.

ვინაიდან გადაცემული მონაცემები კონფიდენციალურია, ქსელები უნდა იყოს უსაფრთხო, ხოლო განსაკუთრებით სენსიტიური მონაცემები გადაიცეს დაშიფრული სახით.

b. სერვერები

სერვერების ჰოსტინგი შესაძლოა ხორციელდებოდეს ცენტრალურ და/ან ადგილობრივ დონეზე, არჩეული ვარიანტის მიხედვით. ყოველ შემთხვევაში:

- აპლიკაციები და მონაცემები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ნებისმიერ დროს (24/7);
- სისტემა მოეწყოს ისე, რომ სერვერმა მუშაობის გაგრძელება ექსტრემალურ პირობებშიც შეძლოს (redundant hosting).

c. კლიენტები (გაითვადისწინეთ, რომ ყველა ინსტრუმენტი უნდა იყოს განახლებული)

კომპიუტერული აპლიკაციების გამოსაყენებლად, არსებობს რამდენიმე სახის „სამუშაო ადგილი“ (workstation):

i. თხელი კლიენტი

თხელი კლიენტი არის სამუშაო ადგილი, რომელსაც მახსოვრობის შეზღუდული ადგილობრივი

შესაძლებლობა აქვს. იგი ცენტრალურ კომპიუტერს უკავშირდება, აპლიკაციების გამოყენებისა და მონაცემებზე წვდომის მიზნით. მომხმარებელთა ეფექტიანად მუშაობისთვის, საჭიროა ძლიერი ქსელი, რათა არ იყოს შეფერხებები აპლიკაციების გამოყენების პროცესში.

სამუშაო ადგილი იმართება დისტანციურად, ხოლო აპლიკაციების მართვა და მონაცემთა შენახვა ცენტრალიზებულია.

ii. მსხვილი კლიენტი (პერსონალური კომპიუტერი, ლეპტოპი)

მსხვილი კლიენტი არის ადგილობრივი კომპიუტერი, რომელზეც შესაძლებელია აპლიკაციების გაშვება და მონაცემთა შენახვა. თხელ კლიენტთან შედარებით, მსხვილი კლიენტის მართვა უფრო მეტ პერსონალს საჭიროებს. მისი უპირატესობა ის არის, რომ თუ ქსელი არ მუშაობს, მომხმარებლებს შეუძლიათ, მუშაობა გააგრძელონ ადგილობრივად.

iii. დისტანციური მუშაობა (Teleworking)

დისტანციურ მუშაობას ზოგიერთი ორგანიზაცია აქტიურად იყენებს საოფისე სივრცესთან დაკავშირებული პრობლემების გადასაჭრელად. იგი თანამშრომლებს, მაგალითად, კვირაში ერთხელ, სახლიდან მუშაობის შესაძლებლობას აძლევს.

საჭირო აპარატურა შესაძლოა უზრუნველყონ სასამართლო ორგანიზაციებმა, ან მომხმარებლებმა, BYOD პრინციპის (მოიტანე საკუთარი მოწყობილობა - Bring Your Own Device) შესაბამისად. სასამართლო ორგანიზაციის შესაბამისი IT განყოფილება აინსტალირებს დისტანციური მუშაობისთვის საჭირო აპლიკაციებსა და/ან კავშირებს. ამ შემთხვევაში, მომხმარებლებისთვის მოქმედებს გარკვეული შეზღუდვები Teleworking-ის ხშირად გამოყენებაზე, IT უსაფრთხოებისა და მონაცემთა დაცვის მიზნებით. ორგანიზაციებს მოეთხოვებათ დისტანციური მუშაობის რისკების შეფასება და მართვა, საკუთარი სტანდარტების შესაბამისად.

d. კომპიუტერული აპარატურა/შესყიდვა

კომპიუტერული აპარატურისა და პროგრამების შესყიდვას, როგორც წესი, ახორციელებს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო. დიდი ოდენობის შესყიდვა უზრუნველყოფს დაბალ ფასებს, ასევე, კომპიუტერული აპარატურისა და პროგრამების ჰომოგენურობას. შესყიდვის ღირებულების გათვალისწინებით, ხშირად, მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის (WTO) წესების თანახმად, ცხადდება ტენდერი. ვინაიდან პროცედურა კომპლექსურია, სასურველია, ტენდერი სპეციალისტებმა ჩაატარონ.

7. IT უსაფრთხოება და მონაცემთა დაცვა

a. რისკის მართვა

საჭიროა რისკების პერიოდული ანალიზი ნებისმიერ კომპიუტერულ აპლიკაციასა და აპლიკაციის/კომპიუტერული აპარატურის მართვასთან მიმართებით. რისკები უნდა შეფასდეს, სულ მცირე, ორი კუთხიდან: ზიანის ალბათობა და მასშტაბები. ასევე საჭიროა განსაკუთრებული სიფრთხილის გამოჩენა მაღალი რისკების მიმართ, რომლებმაც შესაძლოა ყველაზე მასშტაბური ზიანი განაპირობოს.

უნდა შეფასდეს შემდეგი რისკები:

- შეტევა IT სისტემებზე (ვირუსები, „ტროას ცხენები“ და ა.შ.);
- ჰაკერების შეტევა ვებსაიტებზე;
- ჰაკერების შეტევა შიდა სისტემებზე;
- მონაცემთა მოპარვა ელფოსტით (სპამი, ფიშინგი);
- IT სისტემის გამართულად მუშაობისთვის საჭირო მთავარი პირების არარსებობა;
- მონაცემთა დაკარგვა ტექნიკური/IT პრობლემების გამო;
- მონაცემთა დაკარგვა არასწორი აპლიკაციის არასწორი მოხმარების გამო;
- მონაცემთა დაკარგვა ელექტროენერჯის გამორთვის გამო;
- ხანძარი კომპიუტერულ ან მონაცემთა შესანახ ცენტრებში;
- კომპიუტერული ან მონაცემთა შესანახი ცენტრებისთვის წყლით (დატბორვით) მიყენებული ზიანი;
- მონაცემთა მოპარვა (მაგ.: თანამშრომლების მიერ).

ბ. მონაცემთა დაცვა

5.7 პუნქტში აღნიშნულ ინფორმაციაზე დამატებით, საჭიროა მკაფიო წესების მიღება დოკუმენტზე წვდომის უფლებათა შესახებ, როგორც მართლმსაჯულების სისტემის მომხმარებლების, ისე გარე პირებისთვის.

საჭიროა საჭაროდ ხელმისაწვდომი დოკუმენტების თითოეულ ტიპთან მიმართებით გადანყვეტილების მიღება ანონიმიზაციასა ან იდენტიფიკაციის შეზღუდვაზე (პერსონალურ მონაცემთა დაცვის საფუძველზე). ამავდროულად, გადანყვეტილება უნდა დაბალანსდეს ღია მართლმსაჯულების პრინციპთან. მაგალითად, სასამართლოს გადანყვეტილება სამედიცინო კლინიკის დახურვაზე საზოგადოებისათვის სასარგებლო იქნება მხოლოდ მაშინ, თუ გამოქვეყნდება კლინიკის სახელიც. ამ მაგალითში, კლინიკის პოტენციურ პაციენტთა საჯარო ინტერესი გადაწონის კლინიკის ინტერესს - არ გამოქვეყნდეს მისი სახელი.

8. IT სერვისები

ა. კომპიუტერული პროგრამისა და აპლიკაციის ხელმისაწვდომობის პრინციპები

იმ სერვისების განსაზღვრისათვის, რომლებიც უნდა უზრუნველყონ მართლმსაჯულების სისტემის აპლიკაციათა ჰოსტინგის ცენტრ(ებ)მა, აუცილებელია, დადგინდეს მოსალოდნელი ხელმისაწვდომობა თითოეულ აპლიკაციას ან აპლიკაციის კატეგორიაზე.

Nb	კომპიუტერული აპლიკაცია	საჭირო ხელმისაწვდომობა
1	საოფისე პროგრამები, ელფოსტა	07.00 – 19.00, თუმცა, როგორც წესი, დღეში 24 საათი; ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ექსტრემალურ პირობებშიც; რეინსტალაცია 1-2 საათში; კატასტროფის დროს რეინსტალაცია - 5 საათში.
2	საქმის მართვის სისტემა	
3	ინტერნეტი	
3	სამართლისა და პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზა	
4	სპეციფიკური სტრატეგიული აპლიკაციები (ბუღალტერია, ადამიანური რესურსები და სხვა)	
5	სხვა სტრატეგიული აპლიკაციები	
6	არასტრატეგიული აპლიკაციები	07.00 – 19.00 არ მოითხოვს ხელმისაწვდომობას ექსტრემალურ პირობებში; რეინსტალაცია 48 საათში; კატასტროფის დროს რეინსტალაცია - 15 დღეში.

ბ. შეფერხებები

i. დაგეგმილი შეფერხება

თუ შესაძლებელია, დაგეგმილი შეფერხება უნდა გამოცხადდეს X დღით ადრე, ხოლო სამუშაო განხორციელდეს განსაზღვრულ დროსა და დღეებში (მაგ.: ხუთშაბათს საღამოს, 19-დან 21 საათამდე). გამონაკლისი შემთხვევები (შეფერხება სხვა დროს), თუ შესაძლებელია, უნდა გამოცხადდეს, სულ მცირე, X კვირით ადრე.

ii. დაუგეგმავი შეფერხება

IT სტრატეგიის ამ სექციაში უნდა განისაზღვროს:

- რომელ საათებში იქნება წარმოდგენილი, სულ მცირე, 1 ინჟინერი (IT ინჟინერი) კომპიუტერულ ცენტრში (ეს დრო უნდა დაემთხვეს IT აპლიკაციით სარგებლობის გარანტირებულ საათებს, 07.00-19.00, იხ. ცხრილი ზემოთ);
- შესაძლებელია თუ არა სარეზერვო (Standby) სერვისების უზრუნველყოფა იმ საათებში, როდესაც კომპიუტერულ ცენტრში თანამშრომლები არ იმყოფებიან (მოცემულ მაგალითში, 19.00-07.00 პერიოდში);
- ექნებათ თუ არა ინჟინრებს (IT ინჟინრებს) დისტანციური წვდომა სერვერებზე, გადაუდებელი ქმედებისთვის, ან დაზიანებული სისტემის სახლიდან შესაკეთებლად.

c. IT ადამიანური რესურსები

არჩეული IT არქიტექტურის მიხედვით, IT თანამშრომლები, რომელთა პასუხისმგებლობაშიც შედის მართლმსაჯულების სისტემის IT აპლიკაციებისა თუ ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობა და მართვა, მოიცავს შიდა (ცენტრალურ და ადგილობრივ დონეზე) ან გარე პერსონალს.

i. მართლმსაჯულების სისტემაში

სტრატეგიული აპლიკაციების შემთხვევაში, რეკომენდებულია, IT თანამშრომლები იყვნენ შიდა პერსონალის წევრები. ეს უზრუნველყოფს მათ მაქსიმალურ ხელმისაწვდომობას ხარვეზების წარმოქმნისას და აპლიკაციების გაუმჯობესების პროცესში უკეთ რეაგირებას მომხმარებელთა საჭიროებებზე.

ii. მართლმსაჯულების სისტემის გარეთ (აუთსორსინგი)

როგორც წესი, აუთსორსინგი არ ქმნის რაიმე მნიშვნელოვან პრობლემას არასტრატეგიული აპლიკაციების შემთხვევაში.

iii. საცნობარო სამსახური, ტრენინგი და სუპერმომხმარებლები

მომხმარებელთა მხარდაჭერა (საცნობარო სამსახური - helpdesk) მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით, როდესაც ისინი ახალ აპლიკაციაზე იწყებენ მუშაობას. საცნობარო სამსახურის თანამშრომლის უნარებზე და მოკიდებულია, რა რეაგირებას მოახდენს მიღებულ მოთხოვნებზე/საჩივრებზე - უბრალოდ ჩაინიშნავს მათ და IT ინჟინრებთან გადაამისამართებს, თუ თავად შეძლებს, უპასუხოს კითხვებს აპლიკაციების გამოყენებაზე.

თუ იგივე ადამიანები ატარებენ შესავალ კურსებსა და ტესტირებებს აპლიკაციების შესახებ და ადგენენ მომხმარებლის სახელმძღვანელოს, ისინი შეძლებენ მომხმარებლებისთვის პასუხის გაცემას, IT სპეციალისტებთან გადამისამართების გარეშე.

ცენტრალიზებული არქიტექტურის შემთხვევაში, სასურველია, დეცენტრალიზებულ სუბიექტებში არსებობდნენ სუპერმომხმარებლები, რომლებიც ადგილობრივი კორესპონდენტების როლს შეასრულებენ მომხმარებლებისთვის ინსტალაციასა და აპარატურის მოვლა-პატრონობის საკითხებზე.

9. პროექტის მართვა

a. პროექტის მართვის მეთოდოლოგია: საჭიროებათა ინტეგრაცია, მოდოლინების დაგეგმვა და პროექტების პირობიციზაცია

IT სტრატეგია უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას პროექტის მეთოდოლოგიაზე, რომელიც გამოყენებული იქნება ახალი IT აპლიკაციების შესყიდვისა ან გაუმჯობესებისთვის. ამ კუთხით, მნიშვნელოვანია, მომხმარებელთა საჭიროებების გათვალისწინება და სათანადოდ ჩართვა პროექტის დასაწყისშივე.

მეთოდი შესაძლოა იყოს:

კონვენციური: მიზნების განსაზღვრა; ზოგადი და დეტალური გეგმების შემუშავება, წარმოება და ტესტირება; და ბოლოს, აპლიკაციის პრეზენტაცია და საგარანტიო სამუშაოები;

განმეორებითი (მოქნილი): მომხმარებლის საჭიროებების განსაზღვრა; საწყისი ვერსიის შემუ-

შავება ძირითადი ფუნქციებით და მისი პრეზენტაცია; მომხმარებელთა უკუკავშირის შეგროვება (რეაქციები და დამატებითი სურვილები), რასაც მალევე მოჰყვება წარმოების ახალი ეტაპი (ის წინასწარ უნდა დაიგეგმოს); და მეორე ვერსიის პრეზენტაცია. სატესტო ვერსიის შესამუშავებლად საჭირო დრო და რესურსები უნდა განისაზღვროს წინასწარ.

b. პროექტის მართვის პროცესის ზოგადი ოჩგანიზება

IT სტრატეგია უნდა ასახავდეს პროექტის მართვის პროცესსაც. კერძოდ, ითვალისწინებდეს:

- პოლიტიკურ ორგანოს, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება პროექტების დამტკიცებასა და საჭირო დაფინანსების უზრუნველყოფაზე;
- მმართველი ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება მინიჭებული დაფინანსების განაწილებაზე და პროექტის ფარგლებში მიღწეულ შედეგებზე;
- საზედამხედველო ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება შესაბამისი პროცედურების შესრულებაზე და სახსრების სათანადო/მიზნობრივ გამოყენებაზე;
- პროექტის ხელმძღვანელობა (ოპერაციული დონე);
- პროექტის გუნდის წევრები (IT ინჟინრები და მომხმარებლები).

c. საჭიროებათა გამოვლენის პროცედურები

ხშირად საჭიროა, წინასწარ განისაზღვროს არხები და ორგანოები, სადაც მომხმარებლებს შეეძლებათ თავიანთი მოთხოვნებისა თუ საჩივრების წარდგენა.

დეცენტრალიზებულ დაწესებულებებში შესაძლოა სუპერმომხმარებელი იყოს ის, ვინც მიღებულ მოთხოვნას/საჩივარს ცენტრალურ ორგანოს უგზავნის შემდგომი რეაგირებისათვის, პასუხის დაბრუნების შემდეგ კი ინფორმაციას აწვდის შესაბამის მომხმარებელს.

d. საჭიროებებისა და პროექტების პიოხიგეციზაციის კიციეხიუმები

ხშირად, პროექტებისა თუ მოთხოვნების რაოდენობა აჭარბებს ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარებაზე მომუშავე გუნდის შესაძლებლობებს, ან ფინანსური რესურსების ხელმისაწვდომობას. ასეთ შემთხვევაში, საჭიროა, წინასწარ განისაზღვროს კრიტერიუმები პროექტების პრიორიტეტიზაციისთვის.

მართლმსაჯულების სექტორში ყველაზე ფართოდ გავრცელებული კრიტერიუმებია:

- მომხმარებელთა რაოდენობა;
- დღიური მოხმარების სიხშირე თითოეული მომხმარებლის შემთხვევაში;
- ეფექტიანობა საქმეების დასრულების თვალსაზრისით;
- ხარისხი საქმეების დასრულების თვალსაზრისით;
- გარე გავლენა (რეპუტაცია/ნდობა) პროექტის განხორციელების შემთხვევაში (მაგ.: პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზა);
- პროექტის ტექნიკური რისკები;
- სავარაუდო ღირებულება;
- სხვა.

e. პროექტებისა და კომპეტენციების კატიეგორიები

მომხმარებლის მოთხოვნათა დასაკმაყოფილებლად საჭირო ინვესტიციების (როგორც დროის, ისე ფინანსური თვალსაზრისით) რაოდენობა განსხვავდება ამ მოთხოვნების მიხედვით.

შესაბამისად, რეკომენდებულია სხვადასხვა პროცედურის არსებობა, იმის გათვალისწინებით, რა დატვირთვას ან ღირებულებას უკავშირდება პროექტის ან მოთხოვნის შესრულება:

i. მცირე პროექტები

- დღეების/თანხის რაოდენობა: მაგალითად, 10 დღე/10,000 ევრო;
- კომპეტენცია/წამყვანი პირი: IT ინჟინრები პასუხისმგებელნი არიან მართლმსაჯულების სექტორის მთავარ IT ცენტრში არსებულ შესაბამის აპლიკაციებზე.

ii. საშუალო პროექტები

- დღეების/თანხის რაოდენობა: მაგალითად, 50 დღე/50,000 ევრო;
- კომპეტენცია/წამყვანი პირი: მართლმსაჯულების სექტორის მთავარი IT ცენტრის ხელმძღვანელი.

iii. დიდი პროექტები

- დღეების/თანხის რაოდენობა: 50 დღე/50,000 ევროზე მეტი;
- კომპეტენცია: კომიტეტი (ოპერაციული დონე), რომელიც პასუხისმგებელია მართლმსაჯულების სექტორში IT პროექტების ზედამხედველობაზე.

10. სტრატეგიის განხორციელება

IT სტრატეგიის შესაქმნელად, იხელმძღვანელეთ თანმიმდევრული ნაბიჯებით:

- i. წინამდებარე დოკუმენტში წარმოდგენილი საკითხების განხილვა IT სტრატეგიის შემუშავებაზე პასუხისმგებელი ორგანოს მიერ და არჩევანის გაკეთება შემოთავაზებულ ვარიანტებს შორის;
- ii. პროექტის შესაბამისი ორგანოსთვის წარდგენა დასამტკიცებლად;
- iii. სტრატეგიის ცირკულირება და ისეთი დოკუმენტების შემუშავება, დამტკიცება და განხორციელება, როგორცაა:
 - მართლმსაჯულების სექტორში პროექტთა ზედამხედველობის ორგანიზაციული მოწყობა;
 - მომხმარებლის სურვილების გათვალისწინება;
 - IT საკომუნიკაციო გეგმა;
 - სხვა.

ინსტრუმენტი #3 – მონახაზი საქმის მართვის სისტემის შესაქმნელად, რომელიც მომხმარებლებს ემსახურება

მოსამზადებელი სამუშაო ჩაატარა ფრანგმა ექსპერტმა, ჰაროლდ ეპინოზმა¹⁶

დოკუმენტის მიზანი

წინამდებარე დოკუმენტის მიზანია, CEPEJ-ის თანამშრომლობის ექსპერტებსა და ბენეფიციარებს დაეხმაროს ძირითადი საკითხების განსაზღვრასა და სტრატეგიული ნაბიჯების გადადგმაში საქმის მართვის ახალი სისტემის (CMS) შექმნისა და დანერგვისას. იგი ეყრდნობა მოსაზრებას, რომ სასამართლოები საზოგადოებას ემსახურებიან; შესაბამისად, მიზნად ისახავს ისეთი ინსტრუმენტების გამოვლენას, რომლებზეც ხელი უნდა მიუწვდებოდეთ სპეციალისტებს საკუთარი მოვალეობების შესასრულებლად და საზოგადოების უკეთ მომსახურებისთვის.

ამ დოკუმენტის მიზნებით, მომხმარებელთა კატეგორია ფართოდ განისაზღვრება და მოიცავს შემდეგ ინფორმაციულ საჭიროებებს:

- სასამართლოს თავმჯდომარეები, კლერკები, ადმინისტრატორები და, ზოგადად, პერსონალი მიიჩნევიან „ძირითად მომხმარებლებად“;
- სასამართლოს გარეთ არსებული მომხმარებლები (პროკურორები, ადვოკატები, ექსპერტები, თარჯიმნები, მანდატურები და ა.შ.) მიიჩნევიან „ასოცირებულ მომხმარებლებად“;
- „საბოლოო მომხმარებლები“ არიან საზოგადოების წარმომადგენლები (საქმის მხარეები, მსხვერპლი, მოწმეები და ა.შ.)

ეს მოსაზრება ითვალისწინებს ინფორმაციის გაცვლის მზარდ შესაძლებლობებსა და ანგარიშვალდებულების პრინციპებს, რომლებიც ახალ სისტემებში მოქმედებს. თუმცა, დოკუმენტი განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს ძირითად მომხმარებელთა პერსპექტივაზე, ვინაიდან მართლმსაჯულების სისტემები CMS-ის შემუშავებისას სწორედ ამ პერსპექტივას ითვალისწინებენ; მას ეფუძნება მართლმსაჯულების სერვისის მიწოდების ორგანიზაციული სტრუქტურაც. ამავდროულად, სამომავლო სისტემაში საჭიროა სასამართლოს გარეთ არსებული სხვადასხვა კატეგორიის მომხმარებლის გათვალისწინება, იმ სერვისების შესაბამისად, რომლებითაც ისარგებლებენ ასოცირებული და საბოლოო მომხმარებლები საწყის ეტაპზე, ან CMS-ის შემდგომ ვერსიებში.

პირველი მოლოდინი, რომელიც მომხმარებლებს აქვთ CMS-ის მიმართ, მოიცავს მართლმსაჯულების ეფექტიანობისა და ხარისხის გაუმჯობესებას. შესაბამისად, CMS-ის მიერ უზრუნველყოფილი ინფორმაცია არის არა საბოლოო მიზანი, არამედ ამ მიზნის მიღწევის საშუალება.

- რატომ ახალი CMS?

ინფორმაციის მართვა უაღრესად მნიშვნელოვანია საქმის განხილვისა და სასამართლოს კარგი ადმინისტრირებისთვის. იგი მთავარ როლს ასრულებს შედეგებში, რომლებსაც მომხმარებლები იღებენ მართლმსაჯულების პროცესისგან, და ანგარიშვალდებულების მყარი ელემენტია. ამ სფეროში ადამიანებს გარკვეული მოლოდინები აქვთ სასამართლოების მიმართ, კერძოდ: ინფორმაციის შეგროვება, მართვა, გაზიარება და მიწოდება, რის შედეგადაც სასამართლო გადაწყვეტილებები დაეფუძნება მაღალ სტანდარტებს და ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლში დაცულ პროცედურულ ღირებულებებს.

ადამიანებს, ძირითადად, სურთ წვდომა ინფორმაციაზე მათი საქმის მიმდინარეობის შესახებ. ეს ეხება როგორც მომჩივანს, ისე მოპასუხეს, ბრალდებულს, მსხვერპლსა და საქმის განხილვაში მონაწილე სპეციალისტებს (მოსამართლეები, სასამართლოს თანამშრომლები, პროკურორები, ადვოკატები, მანდატურები). ისინი მოელიან განახლებულ ინფორმაციას საქმის მიმდინარეობის,

¹⁶ ექსპერტი მადლობას უხდის შემდეგ კონტრიბუტორებს ღირებული რჩევებისა და რეკომენდაციებისათვის, დოკუმენტის თავდაპირველ ვერსიასთან მიმართებით: ჯულიო ბორსარი, სიმონ გინზბურგი, მარტინ და როლანდ გარი, ჯენიმარი ჰუვინენი, ვილენ ლაპიმა, იოანის პაპადოპულოს, დორი რილინგი, ევარ სომერი და ჯესა ვერბეკი.

განსახორციელებელი ქმედებებისა და საქმეზე მათი გავლენის შესახებ.

სასამართლოს პასუხისმგებლობაში შედის საქმეზე ინფორმაციის სათანადოდ შეგროვება, მართვა, გაზიარება და მიწოდება, საქმისწარმოებაში მონაწილე იურიდიული პროფესიის წარმომადგენლებთან ერთად (ადვოკატები და მანდატურები). ეს სცდება ინდივიდუალურ საქმეზე წარმოდგენილ ცნობებს და მოიცავს ინფორმაციას საქმის განმხილველი კონკრეტული სასამართლოს ზოგად ფუნქციონირებასა და, საერთოდ, მართლმსაჯულების სისტემაზე.

აღნიშნული მიზნის შესაბამისად, მართლმსაჯულების სისტემას ეკისრება ზოგადი პასუხისმგებლობა, რომ სასამართლოები და საქმის განხილვაში მონაწილე სპეციალისტები უზრუნველყონ შესაბამისი ინსტრუმენტებითა და მეთოდებით, თავიანთი მოვალეობების შესასრულებლად. CEPEJ-ის კიბერმართლმსაჯულების სახელმძღვანელო მითითებებში ხაზგასმით არის აღნიშნული, რომ სასამართლოს ეფექტიანობისა და ხარისხის გასაუმჯობესებლად სხვადასხვა ტექნიკური საშუალება არსებობს, თუმცა, ძირითად საშუალებად რჩება საქმის მართვის სისტემა.

CMS-ის მიზანია, მხარი დაუჭიროს ინფორმაციის შეგროვებას, მართვასა და მიწოდებას, კანონისა და მომხმარებელთა საჭიროებების შესაბამისად. საქმის მართვის პირველ სისტემებზე დაყრდნობით, რომლებიც ათწლეულების წინ დაინერგა სასამართლოების დონეზე, ასევე, ახალი თაობის ცენტრალიზებული საინფორმაციო სისტემების საფუძველზე, რომლებიც ამჟამად ხელმისაწვდომია ეროვნულ დონეზე, ნათელი ხდება, რომ აუცილებელია ნებისმიერი ინფორმაციის მართვის სისტემის განახლება თანამედროვე CMS-ის შექმნითა და დანერგვით, სადაც გაერთიანდება სერვისის ხარისხისა და ანგარიშვალდებულების ხელშეწყობის ფუნქციები.

რეკომენდებულია იმ საქმეების ან აქტივობების ტიპების გათვალისწინებაც, რომლებსაც სარგებელს მოუტანს ჩვეულებრივი CMS-ისგან ცალკე მდგომი ავტომატიზებული პროცესი (მაგ.: უდავო წარმოება, თანხის გადახდის ელექტრონული ორდერი და ა.შ.). ასეთ შემთხვევაში, მნიშვნელოვანია ამ ორი სისტემის თავსებადობა, სულ მცირე, მონაცემთა გადაცემის მხრივ, რაც ხელს შეუწყობს ზოგად ანგარიშვებას სასამართლოს სისტემის საქმიანობაზე.

1. ზომები, რომლებიც უნდა მიიღოს CMS-თან დაკავშირებულ რაიმე ქმედებამდე

1.1 ძველი CMS-ის ახლით ჩანაცვლება

- სრულად და კეთილსინდისიერად შეაფასეთ არსებული CMS-ის ფუნქციონირება და ამ მიზნით, საკუთარ თავს დაუსვით კითხვები: a) რამდენად ახალია სისტემა? b) მუშაობდა თუ არა სისტემა წარმატებით და რატომ? c) რისი გაუმჯობესებაა საჭირო?
- არსებულ CMS-ს მიუჩინეთ ადგილი მართლმსაჯულების სისტემის ზოგად სტრატეგიასა და იმ IT სტრატეგიაში, რომელიც მხარს უჭერს თქვენს ხედვას მართლმსაჯულების სისტემაზე.

1.2 განსაზღვრეთ იმ სეჰისების მოკლევადიანი და გრძელვადიანი მიზნები, რომელთა შეთავაზებასაც გეგმავთ სასამართლოს ახალი CMS-ით მოსახვედრე მომხმარებლისთვის

- გქონდეთ სამომავლო ხედვა და იყავით წინდახედული; ახალი CMS-ის შექმნა არის ინვესტიცია მომავალში, და არა წარსული პრობლემების გადაჭრის გზა;
- სასამართლოს მომხმარებლები არიან სასამართლო ინფორმაციის შემქმნელებიც და მიმღებნიც. თითოეული ტიპის მომხმარებელს აქვს სპეციფიკური საჭიროებები. განსაზღვრეთ, თუ რა სახის სერვისებს მოელოთ CMS-ისგან, მომხმარებელთა თითოეულ კატეგორიასთან მიმართებით;
- ერთმანეთისაგან მკაფიოდ განარჩიეთ მომხმარებელთა მოლოდინები და საჭიროებები და გაითვალისწინეთ ორივე მათგანი;
- გაითვალისწინეთ მართლმსაჯულების სტრატეგიის მიზნები - თუკი ასეთი დოკუმენტი არსებობს - და ამ მიზნების მიმართება სასამართლოებისა და სერვისებისადმი, რომლებსაც CMS სისტემა მოიცავს;
- გაეცანით სხვა ქვეყნებისა და მართლმსაჯულების სისტემების გამოცდილებას თავიანთი სისტემის დაგეგმვის, შექმნისა და დანერგვის შესახებ.

1.3 შეისწავლეთ სასამართლო გახემო და გამოავლინეთ ის ინსტიტუციური პაჩნიოები, რომლებიც მონაწილეობას მიიღებენ ახალი CMS სისტემის შექმნასა და დანერგვაში

- შესაძლოა, თქვენი პარტნიორები უკვე მზად არიან ახალი CMS-ის შექმნასა და დანერგვაში მონაწილეობისთვის; გამოავლინეთ ისინი და ჩართეთ თქვენს სამუშაო პროცესში;
- გამოავლინეთ პროფესიული, ტექნიკური და ფინანსური პარტნიორები, რათა შეაფასოთ მათი შესაძლებლობა და სურვილი პროექტში წვლილის შესატანად;
- პარტნიორები ჩართეთ დიზაინის შემუშავებაში, ვინაიდან ისინი ყველაზე უკეთ შეძლებენ საკუთარი საჭიროებების იდენტიფიცირებას.

1.4 განსაზღვრეთ თქვენი ბიუჯეტის შესაძლებლობა, ხედვისაწვდომი ფინანსური ხესუხები და ეკონომიკური შეზღუდვები, რომლებიც გასათვალისწინებელია CMS-ის ხანგრძლივი ფუნქციონირებისთვის

- მკაფიოდ და კეთილსინდისიერად შეაფასეთ თქვენი დაფინანსების შესაძლებლობები, გრძელვადიან პერსპექტივაში;
- დეტალურად აღრიცხეთ სხვადასხვა ხარჯი და შესაძლო დანაზოგები; განსაზღვრეთ ინვესტიციების უკუგების წერტილი.

1.5 ოხგანიზაციაში ცვლილებების განხორციელებამდე, საჭიროებისამებ მიმოიხილეთ ახსებული საკანონმდებლო ჩაჩრო და შეაფასეთ თქვენი შესაძლებლობა მისი ხეფოჩმის მხიი?

- ელექტრონული მმართველობის ჩაჩრო, მათ შორის, მონაცემთა დაცვისა და კიბერმართლმსაჯულების სამართლებრივი ჩაჩრო, თქვენს პროექტთან თავსებადია თუ დაბრკოლებას უქმნის მას?
- შესყიდვის წესები ხელს უწყობს თქვენი ინვესტირებისა და ხარჯვის სქემას?
- პროცედურული წესები შეესაბამება თუ დაბრკოლებას უქმნის თქვენს პროფესიულ მიზნებს?
- არსებობს რაიმე ცვლილება, გასათვალისწინებელი პროცედურაში ახალი CMS-ის ამოქმედებამდე, რათა თავიდან აიცილოთ დაგვიანებული ცვლილებები, რომლებიც საფრთხეს უქმნის განხორციელების დღის წესრიგს და გავლენას ახდენს სასამართლოს საქმიანობაზე?

1.6 დააღვინეთ ძიხითაღი ოხიენგაციები, რომლებიც განსაზღვრავს თქვენს სამუშაოს მომღვენო წღების განმავლობაში

- არსებული სისტემა უნდა განახლდეს თუ ახალი შეიქმნას? ამ კითხვაზე პასუხი დამოკიდებულია არსებული სისტემის შეფასებასა და მისი განახლების შესაძლებლობებზე, ტექნიკური და ფინანსური თვალსაზრისით;
- ახალი საქმეებიდან უნდა დაიწყოს, თუ საჭიროა მიმდინარე საქმეების იმპორტირება? მონაცემთა მიგრაციაზე ფართო დებატები იმართება. ზოგი მიიჩნევს, რომ საჭიროა მიმდინარე საქმეების იმპორტირება ახალ სისტემაში, ხოლო სხვების აზრით, მონაცემების შეტანა ახალი საქმეებიდან უნდა დაიწყოს, ძველი სისტემა კი შენარჩუნდეს მანამ, სანამ არ გადაწყდება მიმდინარე საქმეები. ეს მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია რესურსებზე, რომლებიც შეგიძლიათ, დაახარჯოთ მიგრაციის პროცესს, თავად მიგრაციის პროცესი კი საკმაოდ დიდ დროს მოითხოვს. აღნიშნული დამოკიდებულია იმაზეც, რამდენად შეგიძლიათ ორივე სისტემის ერთდროულად მართვა დროის გარკვეულ პერიოდში (ამ პერიოდში მომხმარებელთა ორი კატეგორიის შენარჩუნებით). არსებობს ალტერნატიული გზაც - კერძოდ, ინტერფეისის ინსტრუმენტის შექმნა ძველი სისტემიდან მონაცემთა ამოღების საფუძველზე, რათა ძველი და ახალი სისტემა იყოს ცალკე, თუმცა, ორივეში მოცემული საქმეები გამოჩნდეს ერთ ინტერფეისში, ვიდრე არ გადაწყდება ძველ სისტემაში არსებული საქმეები;
- ინსორსინგი თუ აუტოსორსინგი?
- შეაფასეთ დადებითი და უარყოფითი მხარეები, მოსალოდნელი შედეგები და პოტენციური რისკები სხვა მართლმსაჯულების სისტემათა გამოცდილების საფუძველზე;
- შექმენით მმართველობის ეფექტიანი სისტემა, რომელიც ითვალისწინებს უკუკავშირს მომხმარებლებისგან, როგორც სასამართლოში, ისე მის გარეთ; ასევე, უზრუნველყოფს სასამართლოს ხელმძღვანელობის სრულად ინფორმირებულობას და ღიაობას მოსალოდნელი ცვლილებების მიმართ;

- გამოავლინეთ მართლმსაჯულების ინსტიტუტებს შორის უწყება, რომელიც პროექტს გადაიბარებს არა მხოლოდ ლეგიტიმურობაზე დაყრდნობით: იგი გაითვალისწინებს საკუთარ მზაობასაც, რომ პროექტს გაუძღვება ეფექტიანად და მისი არსებობის განმავლობაში მიიღებს თანმიმდევრულ, ზუსტ და დროულ გადაწყვეტილებებს.
- შექმენით ოპერაციული და ფინანსური ინდიკატორები, პროექტსა და მის გავლენაზე მონიტორინგისათვის.

2. ახალი CMS-ის შექმნისას გასათვალისწინებელი ნაბიჯები

- რეკომენდებულია მეტასისტემის შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს შეზღუდული რაოდენობის მოქნილ და ძლიერ ოპერაციებს;
- ვინაიდან სასამართლოები იცვლება, ახალ CMS სისტემას უნდა ჰქონდეს მოქნილობა და ადაპტაციის შესაძლებლობა, თუკი ეს საჭირო გახდება მისი არსებობის განმავლობაში. ახალი ქმედებებისა და წესების კონფიგურაციის შესაძლებლობა აუმჯობესებს სისტემის მოქნილობას და უკეთ პასუხობს სასამართლოთა საჭიროებებს საშუალო და გრძელვადიან პერსპექტივაში;
- დარწმუნდით, რომ სისტემა ხელმისაწვდომია შშმ პირებისათვის - როგორც ოპერატიული მართვის (Front Office), ისე აღრიცხვისა და ანალიზის (Back Office) ნაწილი.

2.1 გამოავლინეთ საქმის განხილვის ან სასამართლოს აქტივობის სფერო, საიდანაც დაიწყებთ და შემდგომ სხვებიც მიჰყვებიან. ზუსტად განსაზღვრეთ თითოეული სფერო და მათი საბოლოო მდგომარეობა.

საჭიროა შემდეგი ელემენტების ინვენტარიზაცია:

- სხვადასხვა მონაწილე აქტორი, მათი როლები და მოლოდინები ინფორმაციის მიმართ;
- სამართავი ინფორმაციის ტიპი და მოცულობა;
- სასამართლოს მიერ მისაღები დოკუმენტების ტიპი და რაოდენობა.

საჭიროა სხვადასხვა ქმედების განსაზღვრა, რომლებიც ინფორმაციისა და დოკუმენტების მართვას უკავშირდება:

- შეგროვება
- წარმოება
- შენახვა
- განახლება
- სერტიფიცირება
- გაზიარება

2.2 შექმენით ინფორმაციის ნაკადის სხედყოფილად მოძრაობის ცხილი სასამართლოს საქმიანობის შესაბამის სფეროებში, ინფორმაციის გაცვლის პროცესის ხუკის შესადგენად. კონცეფციის მტკიცებულების (proof of concept) სახით, დაიწყეთ „უმცირესი საერთო ჯეხადით“ მანამ, სანამ თავისებულებებზე გადახვადთ.

ინფორმაციის ნაკადის მოძრაობის ცხრილი შექმენით სხვადასხვა აქტორის დაკავშირების საფუძველზე. თითოეული კავშირის შემთხვევაში, დააკონკრეტეთ აქტორების მიერ შესრულებული ქმედებების ტიპი. მიუთითეთ ინფორმაცია, რომელიც მხარს უჭერს ან აუცილებელია თითოეული აქტორის ქმედებისთვის, ან რომელსაც ქმნიან აქტორები შესრულებული ქმედების საფუძველზე.

- განსაზღვრეთ ინფორმაცია, რომლის მიწოდებაც შესაძლებელია ადვილად, ელექტრონული ფორმის სტრუქტურული მონაცემების სახით, ნაცვლად დოკუმენტისა (ან ელექტრონული დოკუმენტისა).
- იმოქმედეთ დაშვებით, რომ ყველა ინფორმაცია ავტომატურად საჯაროა და განსაზღვრეთ იმ შეზღუდვების ჩამონათვალი (კანონის საფუძველზე, ან ბიზნესსაჭიროებებიდან გამომდინარე), რომლებიც ითვალისწინებს პირადი მონაცემებისა და სენსიტიური/უაღრესად

სენსიტიური მონაცემების დაცვას.

- სპეციფიკაციებისათვის გამოიყენეთ შემდეგი ფორმატი:

როგორც ... (მიუთითეთ მომხმარებლის როლი) ... მოსამაჩთღემ

მე უნდა ... (განსაზღვრეთ ქმედება) ... შევძლო ციფრული საქმის მასალების წაკითხვა, რათა ...
(განსაზღვრეთ შედეგი ან გავლენა) ... უკეთ მოვემზადო მოსმენისთვის.

- ინფორმაციის თითოეულ ტიპთან მიმართებით, განსაზღვრეთ, საიდან მოდის ის (წარმოშობა); ასევე, როგორ (სხვა სისტემიდან მანუალური, ნახევრად ავტომატური ან ავტომატური გადაცემის შედეგად) და ვის (მხარეები, სპეციალისტები სასამართლოში ან მის გარეთ) შეაქვს სისტემაში, და რა სახის საქმიანობის შედეგად (დანერგვა, ხარისხის შემოწმება ან მიღების აღიარება, ანდა ინფორმაციის გავრცელება).
- განიხილეთ ქვემოთ ჩამოთვლილი ყველა ან რომელიმე ფუნქციის გათვალისწინების შესაძლებლობა, რომელთა დასარეგულირებლადაც საჭიროა ტექნიკური „სამშენებლო ბლოკები“:
 - გარე მომხმარებლების წვდომა (მაგ.: ადვოკატები) მონაცემებსა და დოკუმენტებზე;
 - ელექტრონული მონაცემებისა და დოკუმენტების მიღება გარე მომხმარებლებისგან (საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემა - e-filing);
 - შიდა მომხმარებლებისთვის (მოსამართლეები და სასამართლოს თანამშრომლები) დოკუმენტების ელექტრონულ ფორმატში შექმნის შესაძლებლობის მიცემა;
 - ელექტრონული კომუნიკაციების გაგზავნა გარე მომხმარებლების ან დანესებულებებისთვის (ელექტრონული კომუნიკაციები).
- ზუსტად განსაზღვრეთ ინფორმაციის გაცვლის თითოეული შემთხვევა (დავალებები ან ღონისძიებები, რომლებსაც ის უკავშირდება) და გაზიარებული ინფორმაციის სტატუსი (კონფიდენციალური, სენსიტიური, საჯარო).
- ჩადეთ ინვესტიციები ისეთ ტექნოლოგიებში (ავტომატური იქნება, ნახევრად ავტომატური თუ ადამიანური), რომლებიც რეგულარულ მონიტორინგს უწევს მონაცემთა ხარისხს; წარმოადგინეთ ხარვეზების გამოსწორების მექანიზმები, როგორცაა, მაგალითად, ინტერფეისის ახალი დიზაინი, მხარდაჭერი დოკუმენტების განახლება და ა.შ.
- განიხილეთ თქვენს სისტემაში მონაცემთა მოპოვებისა (maining) და კერძო/საჯარო სექტორის სხვა მონაცემებთან ურთიერთკავშირის შესაძლებლობა, რაც მართლმსაჯულების სისტემას დაეხმარება, რომ შეიმუშაოს პოლიტიკა „დიდი მონაცემების“ ეპოქაში.

2.3 გამოიყენეთ პიოცედუხური ჩაჩჩო, ხომღითაც უზხუნვედყოფიღია ინფოჩმაციაზე წვდომა; ასევე, ნებადაჩთუღი ან სავადღებუღრა ზომების მიღება თითოეული ნაბიჯისა და აქტოჩის შემთხვევაში. დაჩწმუნღით, ხომ აღნიშნუღი ოჩი ასპექტის კომბინაცია შეესაბამება ევჩოპუღი კონვენციის მე-8 მუხღით დაცუღი სამაჩთღიანი სასამაჩთღოს უფღების პჩინციპებსა და ღებუღებებს.

2.4 შეაფასეთ სასამაჩთღოს გაჩემოში ინფოჩმაციის მოძაობის კუთხით აჩსებუღი მღგომაჩეობა; მოახღინეთ იმ მეთოღების, პჩაქტიკისა და ინსტრუმენტების ინვენტაჩინაცია, ხომღებიც ხედს უწყობს ინფოჩმაციის გაზიაჩებას (იქნება ეს ეღექტოჩონუღი, ქალადღზე დაფუძნებუღი, თუ აჩაფოჩმაღღუჩი) თითოეული პჩოფესიუღი ოჩგანიზაციის ან განყოფიღების შემთხვევაში, ჩათა გამოავღინოთ შეუსაბამობები აჩსებუღ და იღვადუჩ სიტუაციას შოჩის.

- ამის საფუძველზე, შექმენით ხარვეზის გამოსწორების მექანიზმები, ინფორმაციის თეორიული მოძრაობის ადაპტირებით არსებულ პრაქტიკასთან, მეთოდებსა და ინსტრუმენტებთან; ან განსხვავებების აღმოფხვრით, ერთი მხრივ, არსებულ პრაქტიკას, მეთოდებსა თუ ინსტრუმენტებს და, მეორე მხრივ, იდეალურ სიტუაციას შორის, რომელსაც უნდა მიაღწიონ შესაბამისმა პროფესიულმა ორგანიზაციებმა ან განყოფილებებმა ტრენინგისა და ცვლილების მართვის შემდგომ.
- გამოაქვეყნეთ გეგმა/მონახაზი და დაინტერესებულ მხარეებთან გადაამოწმეთ, რამდენად ემსახურება ის CMS-ის მიზნების შესრულებას მომხმარებელთა თითოეულ კატეგორიასთან მიმართებით, მომხმარებელთა საჭიროებები და მოლოდინები კი ახალი სისტემის ფუნქციებს დაუპირისპირეთ.
- მოამზადეთ მონაცემთა ბაზის მოქნილი სქემა, რომელიც ადვილად მოერგება სამართლებრივ ჩარჩოში განხორციელებულ ცვლილებებს და უზრუნველყოფს სხვა ინსტიტუტებთან თავსებადობას.

- წინასწარ გააკონტროლეთ ცალკე არსებული, ინდივიდუალური ინფორმაციული სისტემები, რომლებიც დამოუკიდებლად მუშაობენ და სამომავლოდ შესაძლებელია მათი ინტეგრირება ახალ სისტემაში (მაგ.: რეესტრები).
- გაითვალისწინეთ, რომ თქვენი დიზაინი შესაძლოა შეიცვალოს სისტემის მშენებლობისა და ტესტირების სფეროში გამოცდილების ზრდასთან ერთად. შეიტანეთ შესაბამისი შესწორებები.

3. ახალი CMS სისტემის დანერგვისას გასათვალისწინებელი ნაბიჯები

3.1 თქვენი ხედვის საფუძველზე - თუ ხოგოი უჭეხს მხახს ინფორმაცია სპეციალისტთა საქმიანობასა და სხვადასხვა მომხმარებლისთვის მიწოდებულ სეხვისებს - გამოავლინეთ CMS-ის ძიხითადი ფუნქციები, ხომელთა საფუძველზე განისაზღვრება სასამართლოს ოხგანიზაციული სტრუქტურა.

- დაიწყეთ თქვენს CMS-ში CEPEJ-ის მეტრიკის¹⁷ გათვალისწინებით, რათა შეძლოთ რეალურ დროში ძიხითადი სტატისტიკური მონაცემების წარმოება სასამართლოს საქმიანობაზე.
- შეიმუშავეთ დამატებითი მეტრიკა, რომელიც, თქვენი აზრით, სპეციალისტთა თითოეულ კატეგორიას დაეხმარება, რომ მკაფიო წარმოდგენა ჰქონდეს საკუთარ მუშაობაზე (მაგ.: საქმეთა წონების ან ავტომატური განაწილების სისტემა). სპეციალისტებს უნდა ჰქონდეთ დამატებითი მეტრიკის გამოყენების შესაძლებლობა და სურვილი.
- კონფიგურაციის მოდელი უნდა იყოს იმდენად მოქნილი, რომ იძლეოდეს დამატებითი მეტრიკის კონფიგურაციისა და შეტანილი მონაცემების ადვილად შეფასების შესაძლებლობას.
- მომხმარებელთა თითოეულ კატეგორიასთან მიმართებით (სპეციალისტები სასამართლოში და სასამართლოს გარეთ, მხარეები), მოკლედ შეაჯამეთ, რა ტიპის ინფორმაცია და ქმედებები ესაჭიროებათ თავიანთი როლის ან დავალებების შესასრულებლად; ასევე, შესაბამისად განსაზღვრეთ, სისტემის რომელ ფუნქციებზე ექნებათ წვდომა. ეს შესაძლებელია მომხმარებელთა პროფილებში საქმეთა კატეგორიების შექმნით (მაგ.: „ჩემი მიმდინარე საქმეები“, „ჩემი საქმეები, სადაც ზომები მისაღებია ერთ კვირაში“ და სხვა).
- აქტიურად იმუშავეთ მონაცემთა ვიზუალიზაციასა და ინტერფეისებზე, რათა ადამიანებმა მიიღონ ინფორმაცია იმ დოზით, რომელიც ესაჭიროებათ ქმედებისათვის (ზედმეტი ინფორმაცია „კლავს“ ინფორმაციას); მომხმარებლებს საშუალება მიეცით, სწრაფად და ამომწურავად გამოსცადონ ახალი დიზაინი. დიზაინის გუნდის, სისტემის შემქმნელებისა და მომხმარებლებისათვის უზრუნველყავით მაქსიმალურად მოკლე უკუკავშირის მარყუვი (feedback loop). მთლიანი სისტემისთვის დაადგინეთ დიზაინის უნიკალური და თანმიმდევრული პრინციპების ჩარჩო.
- მონაცემებისათვის, რომელთა შეგროვება, მართვა და ვიზუალიზაცია ხდება მომხმარებელთა ტიპის მიხედვით, გამოიყენეთ „საკმარისობის პრინციპი“ (good enough principle). ზედმეტი ინფორმაცია ყოველდღიურ საქმიანობაში, შესაძლოა, ხელის შემშლელი ფაქტორიც იყოს.
- თქვენს ტექნიკურ პარტნიორს სთხოვეთ, შექმნას საილუსტრაციო საქმე, რომელიც გააერთიანებს დიზაინის ეტაპის ყველა ელემენტს და განხორციელების ზემოაღნიშნულ მოთხოვნებს.

3.2 გამოსცადეთ სისტემა ხეაღუხ პიხობებში, საპილოტე CMS-ის გამოყენებით, და გაითვალისწინეთ მისი შედეგები

- დაიწყეთ მცირე ზომის საპილოტე სისტემით - ერთი საქმე, ერთი სასამართლო; ეტაპობრივად გაზარდეთ ზომა.
- საპილოტე სასამართლო შეარჩიეთ მუშაობის ახალი მეთოდების დანერგვისამდის მზაობის მიხედვით.
- შეაფასეთ საპილოტე სისტემის ყველა ტექნიკური ასპექტი, ფუნქციების შესაბამისობა და დიზაინი, რათა „აღფა“ ვერსიაში შექმნათ თანმიმდევრული პროდუქტი.
- შეისწავლეთ პილოტირების გავლენა საპილოტე გარემოს ორგანიზებაზე და მიგნებების შესაბამისად განაახლეთ ცვლილების მართვის გეგმა.
- გაითვალისწინეთ, რამდენად მისაღები/მიუღებელია მომხმარებლებისათვის ცვლილებები;

¹⁷ ამ სფეროში, იხ. CEPEJ-ის SATURN-ის სამუშაო ჯგუფის მიერ გამოქვეყნებული დოკუმენტი: <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/saturn-centre-for-judicial-time-management>

სასამართლოს კულტურა, როგორც წესი, რთულად ერგება ინოვაციასა და სხვადასხვა აქტორს შორის თანამშრომლობის მოთხოვნას.

- შეაფასეთ მომხმარებელთა უნარები; უზრუნველყავით ისინი ადეკვატური ტრენინგით სამუშაო ადგილზე და მუდმივი სწავლების შესაძლებლობით/საინფორმაციო (საცნობარო) სამსახურით.
- მართლმსაჯულების სფეროს წარმომადგენელი მოხელის ზედამხედველობით, შექმენით მუდმივი კომიტეტი, რომელიც მონიტორინგს გაუწევს სისტემის სათანადოდ დანერგვას და სასამართლოს თანამშრომელთა მიერ შეტანილი მონაცემების ხარისხს.

3.3 თქვენს ხელმძღვანელობას წახუფვინეთ სხუდი ანგაიში, CMS-ის ფაიხთო მასშტაბით ამოქმედებაზე გადაწყვეტილების მისაღებად

- დარწმუნდით, რომ გაითვალისწინეთ მაქსიმალურად ბევრი საკითხი და დაბრკოლება, რომლებმაც შეიძლება, შეაფერხოს მომავალში CMS-ის ამოქმედების პროცესი, განსაკუთრებით, როდესაც საქმე ეხება სისტემის ფართომასშტაბიან ამოქმედებას.
- კონკრეტულად აღნიშნეთ, რისი გაკეთება შეუძლია სისტემას ახლა ამოქმედების შემთხვევაში და რისი ამოქმედება შეიძლება მოგვიანებით. ეტაპობრივი ამოქმედება ხშირად საუკეთესო გადაწყვეტაა, რადგან მომხმარებლებს ექნებათ დრო ახალ რუტინასთან ადაპტირებისათვის.
- თქვენი ფინანსური გამოთვლები განაახლეთ მას შემდეგ, რაც მიაღწევთ CMS-ის „აღფა“ ვერსიის შექმნის ეტაპს.
- შეიმუშავეთ კომუნიკაციის კომპლექსური გეგმა, რომელიც ხელს შეუწყობს CMS-ის დანერგვას, ცვლილების მართვის მხარდასაჭერად იდენტიფიცირებული საკითხების ჩათვლით (განსაკუთრებით, როდესაც საქმე ეხება დავალებებისა და სამუშაოს ტრანსფორმაციას ახალი CMS სისტემის დანერგვის შედეგად).
- მზად იყავით ინვესტირებისათვის მხარდამჭერ დოკუმენტებსა და სერვისებში, რომლებიც არა მხოლოდ სისტემას აღწერს, არამედ ტექნიკურ კითხვებსაც პასუხობს. შეიმუშავეთ ლიტერატურა, რომელიც მკაფიოდ ასახავს კავშირს CMS-ის გამოყენებასა და სასამართლოს ორგანიზაციულ მოწყობას შორის, ასევე, როგორ ხერხდება მათი კომბინაციით ისეთი სერვისების მიწოდება, რომლებსაც მომხმარებლები ელიან. მაქსიმალურად გამოიყენეთ ილუსტრაციები, როდესაც საქმე ეხება სამუშაო პროცესის აღწერას.

ინსტრუქცია #4 - იმ ნაბიჯებისა და ქმედებების საკონსტრუქციო რეკომენდაციები, რომლებიც უნდა განხორციელდეს პარტულსაქმიანების სისტემაში IT პროექტის დიზაინის უწყვეტად, უწყვეტად და დანერგვის დროს

წინამდებარე საკონსტრუქციო რეკომენდაციები ეფუძნება კომპლექსურ სახელმძღვანელო მიზნებს და წარმოგვიდგენს იმ ნაბიჯებსა და ქმედებებს, რომლებიც უნდა განხორციელდეს მართლმსაჯულების სისტემაში IT პროექტის დანერგვისას. ცხრილში შესაძლებელია შესაბამისი მონიშვნების გაკეთება („არ განხორციელდება“, „განხორციელდება ნაწილობრივ“, „განხორციელდება“), რაც მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს, გაეცნონ IT ინიციატივების დანერგვის პროცესს და განსაზღვრონ შემდგომი ნაბიჯები.

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მიზნები	არ განხორციელდება	განხორციელდება ნაწილობრივ	განხორციელდება	კომენტარები
პროექტის განსაზღვრა	<ul style="list-style-type: none"> - იმ პრობლემების ჩამოთვლა, რომლებიც უკავშირდება სერვისის ეფექტიანობასა და ხარისხს: • ეს შესაძლოა მოიცავდეს სხვადასხვა საკითხს, მათ შორის: დამუშავების დრო, დაარქივების პროცედურები, დატვირთვის განაწილება, ადამიანური და მატერიალური რესურსების მართვა, ბიუჯეტის მართვა, შიდა და გარე კომუნიკაცია, ინვენტარის მართვა და ა.შ. • შესაძლებელია სხვადასხვა ინდიკატორისა და შეფასების სისტემების გამოყენება, როგორცაა, მაგალითად, აუდიტი, დაინტერესებული მხარეების/მომხმარებლების კმაყოფილების კვლევა, კონსულტაციები, სტატისტიკა და ა.შ. - კულტურულ, სოციალურ, ორგანიზაციულ და სტრუქტურულ დონეებზე ამ პრობლემების გავლენის სისტემური და მრავალგანზომილებიანი ანალიზი: • მიზეზების დადგენა 	5 69, 70, 71, 79, 80, 81				

¹⁸ ითვალისწინებს 4 ძირითად ნაბიჯს: პროექტის განსაზღვრა, პროექტის დანერგვამდე, პროექტის გავლენის კვლევა, პროექტის ამოქმედება.

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<ul style="list-style-type: none"> • გავლენის განსაზღვრა მთლიანად სისტემასა და ადგილობრივ (სასამართლოს, მოსამართლის, მომხმარებლის და ა.შ.) დონეზე • სხვადასხვა პრობლემას შორის კავშირის დადგენა • მიზნების განსაზღვრა – თითოეულ მიზანთან ასოცირებული თეორიული საჭიროებების განსაზღვრა – ამ მიზნებისა და საჭიროებების შეპირისპირება მართლმსაჯულების ფუნდამენტურ ღირებულებებთან – იმ თეორიული ამოცანებისა და საჭიროებების განსაზღვრა, რომელთა მიმართ IT ინსტრუმენტების გამოყენება შესაძლოა იყოს პრობლემის გადაჭრის გზა, მიუხედავად იმისა, რა მდგომარეობაა ბაზარზე (არ არის აუცილებელი, რომ მოდერნიზების პროცესი IT ინსტრუმენტების გამოყენებას ითვალისწინებდეს) – იდეალური თეორიული ინსტრუმენტის განსაზღვრა 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვა- ნელო მითითე- ბები	არ განხორ- ციელებულა	განხორცი- ვებულია ნაწილობრივ	განხორცი- ვებულია	კომე- ნტარები
პროექტის დანერგვა- მდე	<p>A) განხორციელების საფუძველი:</p> <ul style="list-style-type: none"> - არსებული ინფორმაციული სისტემებისა და კომპი- უტერული ინსტრუმენტების, ასევე, მათი გამოყენე- ბის გზების ინვენტარიზაცია: • არსებული IT ინსტრუმენტების, სისტემებისა და პლატფორმების იდენტიფიკაცია • ამ ინსტრუმენტების, სისტემებისა და პლატფორ- მების ტექნიკური პოტენციალის ექსპერტული ანალიზი • მონაცემთა შეგროვებისა და გამოყენების ანალიზი • ტექნიკურ შესაძლებლობათა თანაფარდობის ანალიზი - ინსტრუმენტების, პლატფორმებისა და სისტემების ეფექტიანი ტექნიკური გამოყენება - არსებული სისტემის გამოყენებისა და პოტენცია- ლის შეფასება, წამოჭრილი პრობლემების გადაჭ- რის, დასახული მიზნების მიღწევისა და მათთან დაკავშირებული საჭიროებების დაკმაყოფილების კუთხით - არსებული ინსტრუმენტისა და იდეალური თეორი- ული ინსტრუმენტის შეპირისპირება - არსებული სისტემის შენარჩუნების ან შეცვლის მოკლე, საშუალო და გრძელვადიანი ღირებულების შეფასება, ხარჯების/ინვესტიციების უკუგების ანა- ლიზის საფუძველზე: • პროგრამის ექსპლუატაციის ვადის გათვალისწი- ნება • შიდა და საერთაშორისო დონეზე არსებულ სისტე- მათა ურთიერთკავშირის მნიშვნელობის გათვა- ლისწინება - არჩეული მიდგომის განმარტება (არსებული სისტე- მის შენარჩუნებას ან შეცვლასთან მიმართებით) 	<p>§ 72, 74, 86, 87, 88, 96, 97, 101, 104, 108, 109, 110, 111, 112, 114 და 120</p>				

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<p>B) პროვაიდერები</p> <ul style="list-style-type: none"> - საჯარო და გამჭვირვალე ტენდერის შედეგად სერვისის პროვაიდერის შერჩევა: • შესაძლო ინტერესთა კონფლიქტის გათვალისწინება • სერვისის პროვაიდერის შერჩევა ღირებულების/საქმიანობისა და კომპეტენტურობის შეფასების საფუძველზე - შერჩეული სერვისპროვაიდერისა და სასამართლოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნის შეპირისპირება - შერჩეული სერვისპროვაიდერის შეპირისპირება რეალურ საჭიროებებსა და თეორიულ მიზნებთან (სერვისპროვაიდერს მოეთხოვება ადაპტაცია საჭიროებებსა და მართლმსაჯულების საზოგადოებრივი სერვისის მიზნებთან, და არა პირიქით) - სერვისპროვაიდერის შეპირისპირება მონაცემთა ფლობისა და დაცვის რეგულაციებთან. 					
	<p>C) მომხმარებლები</p> <ul style="list-style-type: none"> - სამიზნე მომხმარებლის განსაზღვრა პროექტის დასრულების ეტაპისთვის, დასახული მიზნებისა და მათთან ასოცირებული საჭიროებების შესაბამისად - მომხმარებლის საჭიროებების გამოვლენა - მომხმარებლის საჭიროებების შედარება დასახულ მიზნებთან (ეს შეფასების ერთგვარი შუალედური ეტაპია - ვალიდაცია; როგორც აღინიშნა, მიზნები განისაზღვრა მართლმსაჯულების იმ ღირებულებათა გათვალისწინებით, რომლებიც სისტემამ უნდა უზრუნველყოს) 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<ul style="list-style-type: none"> - სტრუქტურული და ორგანიზაციული საჭიროებების გამოვლენა (დანერგვის სტრუქტურასთან მიმართებით, მომხმარებლის მოთხოვნათა მიღმა) - ამ სტრუქტურული და ორგანიზაციული საჭიროებების შეპირისპირება დასახულ მიზანთან (როგორც აღინიშნა, მიზნები განისაზღვრა მართლმსაჯულების იმ ღირებულებათა გათვალისწინებით, რომლებიც სისტემამ უნდა უზრუნველყოს) - რეალური და თეორიული საჭიროებების შეპირისპირება - მომხმარებელთა კომპიუტერული უნარებისა და ტრენინგის საჭიროების შეფასება - მომხმარებლებისათვის ამომწურავი ტრენინგების ჩატარება, სათანადო თანმიმდევრობით, პროექტის ამოქმედების ეტაპზე: • თეორიული ტრენინგი • პრაქტიკული ტრენინგი • ნასწავლის შეფასება • მხარდაჭერა პროექტის ამოქმედებამდე და შემდგომ • ინსტრუმენტის მოხმარებასთან მიმართებით მხარდაჭერის სტრუქტურების არჩევა: <ul style="list-style-type: none"> • ინსტრუქციები • ხშირად დასმული კითხვები • ცხელი ხაზი • ფორუმები • შეხვედრები ადგილზე - მომხმარებლის მიმდებლობის რეგულაციულად შეფასება - მომხმარებლის უკუკავშირის გათვალისწინება ინსტრუმენტის ადაპტირებასთან მიმართებით 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
პროექტის გავლენის კვლევა	<p>A) ღირებულებები:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ახალი ინსტრუმენტის ამოქმედებასთან დაკავშირებული ყველა პირდაპირი და ირიბი ხარჯის ჩამოთვლა და მათი შესაძლო ვარიაციები, მაქსიმალური (და არა მინიმალური) ოდენობების გათვალისწინებით: • დიზაინი • ამოქმედება • არსებული სისტემის მართვა • ტრენინგი • ტექნიკური დახმარება • მოვლა-პატრონობა • განახლება • აუდიტი • კომუნიკაცია • რისკის მართვა <p>- განსაზღვრეთ თანაფარდობა - ზღვარი პროგნოზირებულ და რეალურ ხარჯებს შორის, რომლითაც იხელმძღვანელებთ პროექტის ამოქმედებისას</p> <p>- დაფინანსების მოძალობათა ანალიზი შემდეგი საკითხების გათვალისწინებით:</p> <ul style="list-style-type: none"> • სახელმწიფო ხარჯების მართვის ეფექტიანობა • მართლმსაჯულების საჯარო სერვისისთვის დამახასიათებელი მოთხოვნები, განსაკუთრებით, დამოუკიდებლობასთან მიმართებით • გრძელვადიანი/მოკლევადიანი ხარჯები (ინტერესები ან ქირა, მაგალითად, საჯარო და კერძო სექტორებს შორის პარტნიორობის მექანიზმის გამოყენებისას) • მოკლევადიანი კაპიტალური ხარჯებისა და საშუალოვადიანი თუ გრძელვადიანი ოპერაციული ხარჯების შეფარდება 	572, 75, 76, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 98, 99, 100 და 115				

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვა- ნელო მითითე- ბები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<ul style="list-style-type: none"> - ინვესტიციების უკუშეღებვის განსაზღვრა საშუალოვადიან და მოკლევადიან პერსპექტივაში - ბიუჯეტის მიღების პროცედურის საჯარო ხელმისაწვდომობა <p>B) უსაფრთხოება</p> <ul style="list-style-type: none"> - ინფორმაციული სისტემებისა და IT ინსტრუმენტების უსაფრთხოების შიდა და გარე ხარვეზებისა და რისკების გამოვლენა - შესაძლო გარღვევები უსაფრთხოების სფეროში: <ul style="list-style-type: none"> • მონაცემთა კონფიდენციალობა და მათზე წვდომა • მონაცემების შენარჩუნება • სისტემის მოწყვლადობა კიბერსივრცეზე არსებული ცოდნის გათვალისწინებით • სისტემის შესაბამისობა პერსონალური მონაცემებისა და პროფესიული საიდუმლოების დაცვის ეროვნულ, ევროპულ და საერთაშორისო წესებთან 					
	<ul style="list-style-type: none"> - უსაფრთხოების გარე ხარვეზები: <ul style="list-style-type: none"> • ტერიტორიის უსაფრთხოება • მხარდაჭერის მასალებზე წვდომა - კონფიდენციალობის მოთხოვნების განსაზღვრა სისტემის სხვადასხვა მომხმარებელთან მიმართებით - კომუნიკაციისა და ინფორმაციის/მონაცემების გაზიარების საჭიროებათა გამოვლენა - ინსტრუმენტის, სისტემის ან პლატფორმის არსებული ინსტრუმენტებთან, სისტემებსა და პლატფორმებთან თავსებადობა ან ურთიერთკავშირი (მათ შორის, ადვოკატებისა და მომხმარებლების შემთხვევაში) 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<p>- ამ რისკების შეფასება სისტემატურად და პრაგმატულად, იმის გათვალისწინებით, რომ საჭიროა ბალანსის დაცვა, ერთი მხრივ, უსაფრთხოებისა და კონფიდენციალობის საჭიროებასა და, მეორე მხრივ, სისტემის გამოყენების პოტენციალს შორის, განსაკუთრებით, ინსტრუმენტთა თავსებადობისა და ურთიერთკავშირის კუთხით, საბოლოოდ კი - ინფორმაციისა და მონაცემთა მოძრაობის თვალსაზრისით</p> <p>C) პროცედურის სამართლიანობა:</p> <p>- IT ინსტრუმენტის არსებულ პროცედურაზე გავლენის შეფასება:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ინსტრუმენტი შეესაბამება ნარმოების სახელმძღვანელო და ფუნდამენტურ პრინციპებს (კერძოდ, მხარეთა შეჭიბრებითობისა და თანასწორობის პრინციპებს)? • საჭიროა გარკვეული პროცედურული ნესების რეფორმირება, ინსტრუმენტის გამოყენების შედეგად სამუშაო მეთოდებში განხორციელებული ცვლილებების გასათვალისწინებლად (მაგ.: საქმის ზეპირი განხილვის შემთხვევაში, გარკვეული პროცედურული დოკუმენტების წარდგენა, ან მოთხოვნები მათ ჩაბარებასთან დაკავშირებით)? 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<ul style="list-style-type: none"> საჭიროა ახალი წესის დანერგვა იმ პროცედურების გასამყარებლად, რომლებიც ახალი ინსტრუმენტის გამოყენებას ემსახურება (მაგ.: კანონში ახალი წესების გათვალისწინება მტკიცებულებებთან დაკავშირებით, დოკუმენტების გაცვლის ან შუამდგომლობების წარდგენის საიმედოობისა და უსაფრთხოებისთვის)? ელექტრონულ დოკუმენტებს იგივე ღირებულება უნდა ჰქონდეს, რაც ქალაქის დოკუმენტებს? დადებითი პასუხის შემთხვევაში, რა პირობების გათვალისწინებით? <ul style="list-style-type: none"> უნდა აიკრძალოს ინსტრუმენტის გამოყენება გარკვეულ ქმედებებს ან პროცედურებთან მიმართებით, განსაკუთრებით, სასამართლო პროცესის გარკვეული ონტოლოგიური ეტიკის შესანარჩუნებლად? საერთო განრიგის შექმნა IT ინსტრუმენტებისა და პროცედურული რეფორმების ასამოქმედებლად 					
პროექტის ამოქმედება	<p>A) მართვა:</p> <ul style="list-style-type: none"> პროექტის მართვის ოპერაციული სტრუქტურის განსაზღვრა: <ul style="list-style-type: none"> რა უნარები საჭირო და რომელ დონეზე? ეროვნული/ადგილობრივი რეფერენტები? პროექტის მართვის გუნდის შემადგენლობა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე, რომელიც უზრუნველყოფს: <ul style="list-style-type: none"> წარმომადგენლობას (განსაკუთრებით, მომხმარებლების); მულტიდისციპლინურობას (იურიდიულ და სამართლებრივ, IT, ტექნიკურ და ადმინისტრაციულ სფეროებში კომპეტენტურობა) პროექტის მართვის არჩეული მეთოდოლოგია: 	§ 72, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 112, 113, 114, 115, 116, 119				

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<p>განსახორციელებელი ქმედებები</p> <ul style="list-style-type: none"> - ექსპერიმენტი - პილოტირება - „ზემოდან ქვემოთ“ მიდგომა - სხვადასხვა რეფერანტა და პროექტის მართვის ჯგუფს შორის კომუნიკაციისა და დიალოგის მოძიებებისა და პერიოდულობის განსაზღვრა - პროექტზე კომუნიკაციის ხარისხის უზრუნველყოფა: <ul style="list-style-type: none"> • კომუნიკაციაზე პასუხისმგებელ პირთა განსაზღვრა პროექტის დანერგვის ყველა დონეზე • კომუნიკაციის შინაარსი • კომუნიკაციის სიხშირე • კომუნიკაციის საშუალებები: <ul style="list-style-type: none"> - ბიულეტენები - ბროშურები - პრაქტიკული სახელმძღვანელოები - ონლაინ ინსტრუქციები - ცხელი ხაზი - ფორუმები • კოორდინაცია და კომუნიკაცია • კომუნიკაციის ადაპტაცია სხვადასხვა აუდიტორიის მიხედვით: <ul style="list-style-type: none"> - მომხმარებლები - მოქალაქეები 					

IT პროექტის ეტაპები ¹⁸	განსახორციელებელი ქმედებები	შესაბამისი სახელმძღვანელო მითითებები	არ განხორციელებულა	განხორციელებულია ნაწილობრივ	განხორციელებულია	კომენტარები
	<p>B) შეფასება:</p> <ul style="list-style-type: none"> - განსაზღვრეთ პროექტის დანერგვის შეფასების მოდულებები და პერიოდულობა, საჭიროებებისა და მიზნების გათვალისწინებით - განსაზღვრეთ პროექტის ბიუჯეტის მართვის მოდულები, მოქნილობისა და ავტონომიის მოთხოვნათა გათვალისწინებით (მართლმსაჯულების სისტემის დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისა და პრაგმატულობისათვის): <ul style="list-style-type: none"> • განაწილება • პერიოდულობა • მართვა • კონტროლი - უზრუნველყავით საჯარო ნვდომა ბიუჯეტის მართვისა და კონტროლის პროცედურებზე - განსაზღვრეთ პროექტის შეფასების მეთოდი და არჩეული ინდიკატორები - უზრუნველყავით შეფასების პროცედურის საჯარო ხელმისაწვდომობა 					

ინსტრუმენტი #5 - IT პროექტების შეფასების რეკომენდებული ცხრილი

დოკუმენტი მომზადებულია ფრანგი და იტალიელი ექსპერტების, ჰაროლდ ებინოზისა და ლუიჯი ჩიპოლინის მიერ

1.1 IT ინიციატივის დასახელება	1.2 იმ უწყებების ან დეპარტამენტების დასახელება, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან IT ინიციატივის დიზაინზე, კონსტრუქციასა და დანერგვაზე	1.3 ბენეფიციარ(ებ)ის დასახელება	1.4 პროექტი დასრულდა, მიმდინარეობს, თუ დაგეგმილია? მიუთითეთ დანაყოფის/დამთავრების თარიღი ¹⁹	1.5 პროექტის დაგეგმილი და რეალური ღირებულება (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და შესაბამისი ტექნიკური დეტალები
IT პროექტი #1	(...)	(...)	(...)	(...)
IT პროექტი #2	(...)	(...)	(...)	(...)

2.1 რა სახის სერვისის უზრუნველყოფს IT ინსტრუმენტი, ვინ იყენებს მას და როგორ? როგორია ტექნიკური კავშირი CMS-თან (ან სხვა ინსტრუმენტებთან)? ²⁰	2.2 რას სისტემის სობა ან სარგებელი სხვადასხვა რისათვის (სასამართლოს ადმინისტრაცია, მოსამართლეები, სსაშპ ართოს პერსონალი, სასამართლოს მომხმარებლები)?	2.3 რომელი ახალი განვითარებების ან გამოყენებების გათვალისწინება შეიძლება მომხმარებელთა საჭიროებების უკეთ დასაკმაყოფილებლად და სასამართლოს ეფექტიანობის ასამაღლებლად?	2.4 სისტემის დიზაინის, შექმნისა და დანერგვის გამოცდილებაზე დაყრდნობით, რა უარყოფითი მხარეები, ხარვეზები, სირთულეები, ან პოტენციური რისკები გამოავლინეთ სხვადასხვა ბენეფიციართან/ მომხმარებელთან მიმართებით?	2.5 შეფასდა პროექტი ან მისი გავლენა დანერგვის პერიოდში, ან პროექტის დასრულების შემდგომ? დადებითი პასუხის შემთხვევაში, როგორია შედეგები?	2.6 სამომავლოდ რა არის გათვალისწინებული ინსტრუმენტთან მიმართებით?	2.7 CEPEJ-ის ექსპერტთა რეკომენდაციები
(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

¹⁹ განარიეთ პროექტის სხვადასხვა სტატუსი: a) მოწყობილობა სრულად ამოქმედებულია და გამოიყენება; b) მოწყობილობა ამოქმედების პროცესშია (საბოლოო სახე უნდა მიეცეს); c) მოწყობილობა ამოქმედების პროცესშია (ადრეული ამოქმედების ეტაპი); d) მიმდინარეობს ტესტირება რამდენიმე საპილოტე საიტზე ან ინდივიდუალურ იურისდიქციაში; e) მოწყობილობა არ არსებობს, ან შექმნის პროცესშია.

²⁰ სასურველია, ამ კითხვაზე პასუხი დაიწყოს სამ ნაწილად: 1. სერვისის სახეობა; 2. სერვისის მომხმარებლები; 3. ტექნიკური კავშირი CMS-თან (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

3.1 აღჭურვის მარეგულირება (იმ სასამართლოთა პროცენტული რაოდენობა, სადაც დაინსტალირებულია პროგრამა)	3.2 გამოყენების მარეგულირება (ადამიანები, რელატიურად, რამდენად იყენებენ პროგრამას?)	3.3 IT გადაწყვეტილების (ვებ-პორტალი, ციფრული პროგრამა?)	3.4 გამოყენების ტექნოლოგია ²¹	3.5 რამდენად ადვილია გამოყენება ²²	3.6 რამდენად სწრაფია სისტემა ²³	3.7 საჭირო აპარატურა: პროგრამის სჭირდება დამატებითი აპარატურა? ²⁴	3.8 პლატფორმათაშორისი პროგრამა: აპლიკაციაზე წვდომა შესაძლებელია სხვადასხვა მოწყობილობიდან (პლანშეტური კომპიუტერები, სმარტფონები და ა.შ.)?	3.9 ტრენინგის და/ან კონსულტაციის გაწევა (გთხოვთ, დეტალურად აღწერეთ თქვენი გეგმები აღნიშნულთან დაკავშირებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

²¹ გთხოვთ, წარმოადგინოთ ამ ინსტრუმენტის ზოგადი არქიტექტურა. რა სახის ტექნოლოგია გამოიყენება როგორც სერვერის (backend), ისე კლიენტის (frontend) მხარეს (მაგ.: Oracle, SQL სერვერი, Java, ASP.net)? რომელი ენა გამოიყენება ამ აპლიკაციის პროგრამირებისთვის (მაგ.: Java, Python, C#...)?

²² გთხოვთ, შეაფასოთ რამდენად ადვილია გამოყენება (საშუალო მომხმარებლისთვის) 1-დან 5-მდე ქულით, თუ 1 ნიშნავს „გამოყენება რთულია“, ხოლო 5 – „გამოყენება ადვილია“.

²³ გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის მუშაობა რეაგირების დროის (response time) მიხედვით, 1-დან 5-მდე ქულით, თუ 1 ნიშნავს „ძალიან ნელია“, ხოლო 5 – „სწრაფია“.

²⁴ გთხოვთ, განმარტოთ, სისტემა ანელებს თუ არა მუშაობას დღის რომელიმე მონაკვეთში.

24 (მაგ.: სკანერი, QR კოდის კანერი, ვებკამერა, ჭკვიანი ბართის ნაძველი და ა.შ.).

ევროკავშირის წევრმა სახელმწიფოებმა გადანყვიტეს, ერთმანეთს დაუკავშირონ თავიანთი ნოუ-ჰაუ, რესურსები და ბედი. ერთად, მათ ააშენეს სტაბილურობის, დემოკრატიისა და მდგრადი განვითარების ზონა და ამასთანავე, შეინარჩუნეს კულტურული მრავალფეროვნება, ტოლერანტობა და ინდივიდუალური თავისუფლებები. ევროკავშირი მზადაა, საკუთარი მიღწევები და ღირებულებები გაუზიაროს ქვეყნებსა და ადამიანებს მის საზღვრებს გარეთ.

<http://europa.eu>

ევროპის საბჭო არის ადამიანის უფლებათა მონინავე ორგანიზაცია კონტინენტზე. იგი 46 წევრი სახელმწიფოსაგან შედგება, რომელთა შორისაა ევროკავშირის ყველა წევრი ქვეყანა. ევროპის საბჭოს ყველა წევრმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას - ხელშეკრულებას, რომლის ძირითად მიზანს ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის დაცვის უზრუნველყოფა წარმოადგენს. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ზედამხედველობს კონვენციის შესრულებას წევრ სახელმწიფოებში.

www.coe.int

Translation co-funded
by the European Union

